

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF THESSALONIKI

Η Ε Λ [Λ] Α Σ ! Π Α Ν Τ Ο Υ !
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΞΕΝΑΚΗΣ CONSTANTIN XENAKIS
Η Ε Λ [Λ] Α Σ ! Ε Β Ε Ρ Υ Ψ Η Ρ Ε !

•
Σ Ι Χ Α Η Ε Χ
Η Τ Χ Ο Μ ◀ ₪
Η ς ρ)(μ ρ Θ
Χ Ε Ν Α Κ Ι Σ
•

23.06 – 30.09
2015

·
2 I X A H E X
H T X B W ◀ ₣
H N O X M Ǻ ⊖
X E N A K I S
·

Συντελεστές καταλόγου

Επιμέλεια

Πολυξένη Αδάμ-Βελένη, αρχαιολόγος-θεατρολόγος,
Διευθύντρια Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης (ΑΜΘ)
Ευαγγελία Τσαγκαράκη, αρχαιολόγος, Προϊσταμένη Τμήματος
Συλλογών Μεταλλοτεχνίας, Λίθινων & Μικροτεχνίας, ΑΜΘ
Στυλιάνα Γκαλνίκη, αρχαιολόγος, ΑΜΘ

Γραφιστική επιμέλεια

loopo STUDIΟ, ομάδα αρχιτεκτόνων μηχανικών

Φωτογράφιση έκθεσης

Ορέστης Κουράκης, φωτογράφος

Ειδικοί συνεργάτες Κ. Ξενάκη

Μάνος Αλεξίου, υπεύθυνος αρχείου
Γιάννης Βαχαρίδης & υιός, φωτογράφοι
Σπύρος Παναγιωτόπουλος, φωτογράφος
Βασίλης Παππούς, φωτογράφος

Μεταφράσεις

Αναστασία Δημουλά, αρχαιολόγος

Εκτύπωση

ΚΕΘΕΑ ΣΧΗΜΑ+ΧΡΩΜΑ, παραγωγική μονάδα
του Κέντρου Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων

Catalogue contributors

Editors

Polyxeni Adam-Veleni, archaeologist-theatrolologist,
Director of the Archaeological Museum of Thessaloniki (AMTh)
Evangelia Tsangaraki, archaeologist, Head of the Department
of the Collections of Metalwork, Sculpture and Minor Artefacts, AMTh
Styliana Galiniki, archaeologist, AMTh

Graphic design

loopo STUDIΟ, team of architects engineers

Exhibition photography

Orestis Kourakis, photographer

C. Xenakis' collaborators

Manos Alexiou, archivist
Giannis Vaharidis & son, photographers
Spyros Panagiotopoulos, photographer
Vassilis Pappous, photographer

Translations

Anastasia Dimoula, archaeologist

Print

KETHEA SCHEMA+CHROMA, production unit of the
Therapy Center for Dependent Individuals

© Εκδόσεις Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης
Αριθμός σειράς 29 www.amth.gr
Θεσσαλονίκη 2015 ISBN: 978-960-9621-22-9

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF THESSALONIKI

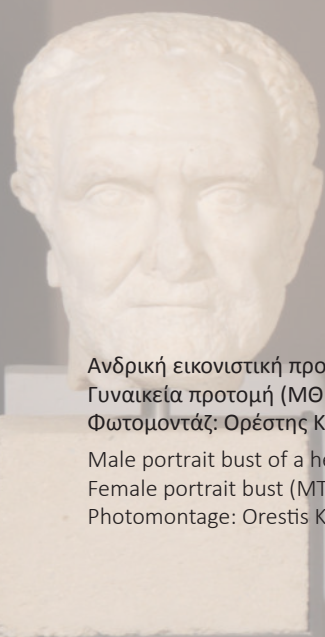
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων
HELLENIC REPUBLIC
Ministry of Culture, Education and Religious Affairs

Η Ε Λ [Λ] Α Σ ! Π Α Ν Τ Ο Υ !
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΞΕΝΑΚΗΣ CONSTANTIN XENAKIS
Η Ε Λ [Λ] Α Σ ! Ε Β Ε Ρ Υ Ψ Η Ε Ρ Ε !

·
Σ Ι Χ Α Η Ξ Χ
Η Τ Χ Θ Ψ ◀ ₧
Η ς Ϸ)(μ ρ Θ
Χ Ε Ν Α Κ Ι Σ
·

Κατάλογος έκθεσης Exhibition catalogue

23.06 - 30.09
2015

Πορτρέτο ηλικιωμένου

Ανδρική εικονιστική προτομή ερμαϊκής στήλης (ΜΘ 3026) και Κωνσταντίνος Ξενάκης.
Γυναικεία προτομή (ΜΘ 11202) και Πολυξένη Αδάμ-Βελένη.
Φωτομοντάζ: Ορέστης Κουράκης
Male portrait bust of a herm (MTh 3026) and Constantin Xenakis.
Female portrait bust (MTh 11202) and Polyxeni Adam-Veleni.
Photomontage: Orestis Kourakis

Στα πορ
παρελαύ
και μάλιστα
που διαδρα

Πορτρέτο ηλικιωμένου
Το σκεπτό είναι, το άνοιγμα είναι
και η σύνθεση του κεφαλιού
δίνουν μια άμεση όραση
του κεφαλιού.
Η άμεση όραση
που καθορίζεται από αυτή
είναι χαρακτηριστική του κεφαλιού
αυτού του ατόμου.
Μέγεθος 100 x 100 x 100.

Portrait head of an old man
The right eye, the intense gaze,
and the contracted eyebrows
give an expression of sorrow
and bitterness.
The inner tension seen
in this face is characteristic
of portraits from this period
middle of the 3rd c. A.D.

Πορτρέτο ηλικιωμένου
Το σκεπτό είναι, το άνοιγμα είναι
και η σύνθεση του κεφαλιού
δίνουν μια άμεση όραση
του κεφαλιού.
Η άμεση όραση
που καθορίζεται από αυτή
είναι χαρακτηριστική του κεφαλιού
αυτού του ατόμου.
Μέγεθος 100 x 100 x 100.

Portrait of a girl
The right eye, the intense gaze,
and the contracted eyebrows
give an expression of sorrow
and bitterness.
The inner tension seen
in this face is characteristic
of portraits from this period
middle of the 3rd c. A.D.

πορτρέτα της Θεσσαλονίκης
ελαύνει η κοινωνία της πόλης ...

άλιστα οι εύποροι αστοί
διαδραμάτιζαν κύριο ρόλο στη ζωή της

**In the portraits of Thessaloniki,
the city's society passes by on parade ...**

especially the affluent citizens
who played such a central role in the city's life.

Συντελεστές έκθεσης

Γενικός συντονισμός

Πολυξένη Αδάμ-Βελένη, *αρχαιολόγος-θεατρολόγος, Διευθύντρια Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης (AMΘ)*

Μουσειολογική επιμέλεια

Ευαγγελία Τσαγκαράκη, *αρχαιολόγος, Προϊσταμένη Τμήματος Συλλογών Μεταλλοτεχνίας, Λίθινων & Μικροτεχνίας, AMΘ*
Στυλιάνα Γκαλινίκη, *αρχαιολόγος, AMΘ*

Μουσειογραφικός σχεδιασμός - Γραφιστική επιμέλεια

loopo STUDIΟ, *ομάδα αρχιτεκτόνων μηχανικών*

Συντήρηση

Χρυσάνθη Φωτιάδου, *συντηρήτρια αρχαιοτήτων, AMΘ*
Βασιλική Μιχαλοπούλου, *συντηρήτρια αρχαιοτήτων, AMΘ*

Δημόσιες σχέσεις

Αγνή Αποστολίδου, *αρχαιολόγος-μουσειολόγος, AMΘ*
Ευθυμία Ιωαννίδου, *διοικητικός, AMΘ*
Ρωξάνη Βλαχοπούλου, *γραφίστρια, AMΘ*

Μεταφράσεις

Αναστασία Δημουλά, *αρχαιολόγος*

Τεχνική υποστήριξη

Στυλιανός Καραμπίκας, *αρχιτεχνίτης, AMΘ*
Χρήστος Πλιάκος, *αρχιτεχνίτης, AMΘ*
Ιωάννα-Ειρήνη Παπουτσή, *μαρμαροτεχνίτρια, AMΘ*
Χαράλαμπος Παπάζογλου, *εργατοτεχνίτης, AMΘ*
Γιώργος Παναγιωτόπουλος, *εργατοτεχνίτης, AMΘ*

Ειδικοί συνεργάτες Κ. Ξενάκη

Μάνος Αλεξίου, *υπεύθυνος αρχείου*
Γιάννης Βαχαρίδης & υιός, *φωτογράφοι*
Σπύρος Παναγιωτόπουλος, *φωτογράφος*
Βασίλης Παππούς, *φωτογράφος*

Εκτυπώσεις

Polizoidis διαφημιστικές κατασκευές

Exhibition contributors

General coordination

Polyxeni Adam-Veleni, *archaeologist-theatrolologist, Director of the Archaeological Museum of Thessaloniki (AMTh)*

Curators

Evangelia Tsangaraki, *archaeologist, Head of the Department of the Collections of Metalwork, Sculpture and Minor Artefacts, AMTh*
Styliana Galiniki, *archaeologist, AMTh*

Architectural design - Graphic design

loopo STUDIΟ, *team of architects engineers*

Conservation

Chrysanthi Fotiadou, *conservator, AMTh*
Vasiliki Michalopoulou, *conservator, AMTh*

Public relations

Agni Apostolidou, *archaeologist-museumologist, AMTh*
Efthymia Ioannidou, *administration staff, AMTh*
Roxani Vlachopoulou, *graphic designer, AMTh*

Translations

Anastasia Dimoula, *archaeologist*

Technical support

Stylianos Karambikas, *foreman, AMTh*
Christos Pliakos, *foreman, AMTh*
Ioanna-Irene Papoutsis, *marble craftsperson, AMTh*
Charalambos Papazoglou, *technician, AMTh*
George Panagiotopoulos, *technician, AMTh*

C. Xenakis' collaborators

Manos Alexiou, *archivist*
Giannis Vaharidis & son, *photographers*
Spyros Panagiotopoulos, *photographer*
Vassilis Pappous, *photographer*

Printing

Polizoidis advertising constructions

Thessaloniki
biennale: 5
of Contemporary Art
ΗΠΕΝΑΛΕ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μακεδονίας - Θράκης 2007-2013
Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΑΝΤΙΠΡΟΙΣΤΑΤΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΚΡΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
STATE MUSEUM
OF CONTEMPORARY ART

Κίνηση 5 Μουσείων
Θεσσαλονίκης
5 Museums' Movement
in Thessaloniki

ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
CITY OF THESSALONIKI

Fine Arts Division
ORPHEE BEINOGLU
INTERNATIONAL FORWARD S.A.

Η 5^η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης είναι η τελευταία διοργάνωση του τριμερούς σπονδυλωτού προγράμματος που ξεκίνησε το 2011 με τον γενικό τίτλο «Παλιές Διασταυρώσεις - Make it New III» και υλοποιείται μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος Μακεδονία-Θράκη 2007-2013 του ΕΣΠΑ που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) και την Ελλάδα. Η οργάνωση είναι του Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης, η γενική διεύθυνση της Κατερίνας Κοσκινά και πραγματοποιείται με τη συμμετοχή της «Κίνησης των 5 Μουσείων Θεσσαλονίκης», άλλων πολιτιστικών και εκπαιδευτικών φορέων και ιδρυμάτων της πόλης, τη συνεργασία του Δήμου Θεσσαλονίκης και τη στήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων και της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

Το πρόγραμμα της φετινής Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης χωρίζεται σε κεντρικό και παράλληλο, στο οποίο συμμετέχουν ανεξάρτητες εκθέσεις, υπό την αιγίδα της Μπιενάλε και του διοργανωτή της Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης. Κορυφαία εκδήλωση είναι η κεντρική έκθεση που επιμελείται η Κατερίνα Γρέγου με τίτλο «Από την απαισιοδοξία της νόησης στην αισιοδοξία της πράξης», ενώ μια σειρά από άλλες σημαντικές εκθέσεις, δράσεις, φεστιβάλ περφόρμανς, εργαστήρια, συμπόσιο, συναντήσεις, ξεναγήσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα συνθέτουν το πρόγραμμα της φετινής διοργάνωσης, η οποία πραγματοποιείται από τις 23 Ιουνίου έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2015 και εξαπλώνεται σε ολόκληρη την πόλη.

Η έκθεση του Κωνσταντίνου Ξενάκη που διοργανώνει το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης στο πλαίσιο του κεντρικού προγράμματος της 5^{ης} Μπιενάλε αποτελεί ένα σημαντικό εικαστικό γεγονός, καθώς με αυτήν τιμάται ένας από τους μεγαλύτερους εικαστικούς δημιουργούς της χώρας μας. Το έργο του Κωνσταντίνου Ξενάκη πραγματεύεται κωδικούς επικοινωνίας στη Μεσόγειο και μέσα από τη βιωμένη εμπειρία του κοσμοπολίτη δημιουργού του, την αισθητική ακεραιότητά του και το κοινωνικοπολιτικό του περιεχόμενο διατηρεί τον επίκαιρο χαρακτήρα του.

Ευχαριστούμε το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης για τη συμμετοχή του στην 5^η Μπιενάλε και ειδικότερα τη διευθύντριά του Πολυξένη Αδάμ-Βελένη καθώς και τους συνεργάτες της, που συνέβαλαν στην υλοποίηση της έκθεσης και, φυσικά, τον καλλιτέχνη Κωνσταντίνο Ξενάκη για τη συμβολή του στον εμπλουτισμό του κεντρικού προγράμματος.

The 5th Thessaloniki Biennale of Contemporary Art, under the general title "Old Intersections - Make it New III", is the last section of a three part programme which began back in 2011 and is funded under the Operational Programme Macedonia-Thrace 2007-2013, co-financed by the European Union (European Regional Development Fund) and Greece. The organisation is run by the State Museum of Contemporary Art, under the general direction of Katerina Koskina, and is realized with the participation of the "5 Museums' Movement of Thessaloniki", along with the collaboration of many local institutions, supported by the Municipality of Thessaloniki, the Ministry of Culture, Education and Religious Affairs and the Region of Central Macedonia.

This year's Thessaloniki Biennale of Contemporary Art consists of a central and a parallel programme including independent exhibitions under the auspices of the Biennale and its organiser, the State Museum of Contemporary Art. The main event is the central exhibition entitled "Between the Pessimism of the Intellect and the Optimism of the Will", curated by Katerina Gregos. A number of other important exhibitions, actions, performance festivals, workshops, symposium, meetings, guided tours and educational programmes compose the programme of this year's Biennale, which takes place from June 23 until September 30, 2015 throughout the city.

The exhibition of Constantin Xenakis, organised by the Archaeological Museum of Thessaloniki in the context of the central programme of the 5th Biennale, is a major artistic event, as it honors one of the most important artists of our country. The work of Constantin Xenakis deals with communication codes in the Mediterranean and maintains its timely character through the lived experience of its cosmopolitan creator, its aesthetic integrity and sociopolitical content.

We would like to thank the Archaeological Museum of Thessaloniki for the participation in the 5th Biennale, and particularly the Director Polyxeni Adam-Veleni and her colleagues, who have conducted to the organisation of the exhibition and, of course, the artist Constantin Xenakis for his contribution in the enhancement of the main programme.

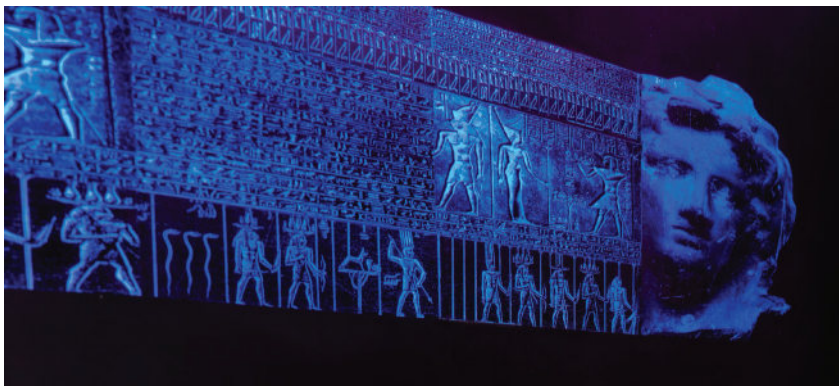
Κατερίνα Κοσκινά
Διευθύντρια 5^{ης} Μπιενάλε
Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης

Μαρία Τσαντσάνογλου
Διευθύντρια ΚΜΣΤ

Katerina Koskina
Director of the 5th Thessaloniki
Biennale of Contemporary Art

Maria Tsantsanoglou
Director of the SMCA

*Δεν κουράστηκες να με αναζητάς; **
Aren't you tired of looking for me?

Το βιβλίο της ζωής, δεύτερο κεφάλαιο - Ο Μέγας Αλέξανδρος και εγώ
The book of life, chapter II - Alexander the Great and I
1997
Εγκατάσταση, μεικτή τεχνική Installation, mixed media

* *Με πλάγια γράμματα σχολιάζεται από τις επιμελήτριες της έκθεσης η συνύπαρξη αρχαιοτήτων και έργων σύγχρονης τέχνης.*
In italics, the exhibition curators' comments on the coexistence of antiquities and contemporary artworks.

Προλεγόμενα

Ως πολίτης του κόσμου ο εικαστικός Κωνσταντίνος Ξενάκης διεισδύει στα άδυτα και τα άρρητα της αρχαιότητας και εκθέτει στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης (ΑΜΘ) μία σειρά έργων του, παλαιότερων και νεότερων, ειδικά επιλεγμένων, ικανών και κατάλληλων να συνδιαλεχθούν ή ακόμη να αναμετρηθούν με την ιστορία της Ελλάδας και τα σύγχρονα τεκταινόμενα σε αυτήν. Ανυπόταχτος και ανένταχτος, κατά δήλωσή του, αλλά και με ουσιαστικό και βαθύ σεβασμό στα επιτεύγματα του ελληνικού πολιτισμού, δεν αρκείται να δρέπει τις δάφνες ενός παρελθόντος ένδοξου, αλλά προβληματίζεται, αγωνιά, κρίνει και, αν χρειαστεί, επικρίνει το ελληνικό παρόν, διεκδικώντας και υπαινισσόμενος ένα καλύτερο μέλλον μέσα από τη συνεχή προσωπική πάλη του καθενός μας για την ατομική και, κατ' επέκταση, για τη συλλογική μας βελτίωση.

Ο τίτλος της έκθεσης “HEL(L)AS! ΠΑΝΤΟΥ!” περικλείει, συνοψίζει και νοηματοδοτεί όλο το φιλοσοφικό υπόβαθρο του έργου του. Αλίμονο! –κατά το αντλούμενο από την ελληνική τραγωδία γαλλικό επιφώνημα– η Ελλάδα βρίσκεται παντού! Ξαν ευχή και κατάρα μαζί, κυλάει στις ευρωπαϊκές φλέβες ανατροφοδοτώντας τες με τις πανανθρώπινες αξίες της αρχαιοελληνικής σκέψης, που θεμελίωσε τον διαφωτισμό, τον ρομαντισμό και πολλά ακόμη νεότερα φιλοσοφικά κινήματα της γηραιάς ηπείρου.

Ο καλλιτέχνης στέκεται κριτικά και απέναντι στο σύγχρονο ελληνικό γίνεσθαι, προσπαθεί να επισημάνει τα αλλότρια, να υποδείξει τις λανθασμένες κατευθύνσεις, τα αδιέξοδα. Τα έργα του αμφίσημα και πολυεπίπεδα, συμβολικά και απρόσμενα, με αλληγορίες και κώδικες προκαλούν, οξύνουν τη σκέψη, παιδεύουν τον ψυχισμό μας, μας πονάνε, συχνά πληγώνουν ή δημιουργούν αίσθημα απογοήτευσης, με στόχο να μας φέρουν αντιμέτωπους με την πραγματικότητά μας. Μια πραγματικότητα δύσκολη και δυσοίωνη, μια πραγματικότητα που επίμονα αρνείται να ενδοσκοπηθεί και να αλλάξει, να ορθοποδήσει και να καταφέρει να ακτινοβολήσει ξανά όπως κάποτε.

Όλος αυτός ο αγωνιώδης, ανήσυχος και δυσπειθής κόσμος του Κωνσταντίνου Ξενάκη, που αντλεί την έμπνευσή του από δύο πολιτισμούς της αρχαιότητας, τον αιγυπτιακό και τον ελληνικό, βρήκε την ιδανικότερη σκέπη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης προσφέροντάς μας έναν από τους πιο ενδιαφέροντες διαλόγους που έγιναν ποτέ ανάμεσα σε σύγχρονα και αρχαία δημιουργήματα.

Η έκθεση του Κωνσταντίνου Ξενάκη διοργανώνεται από το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης στο πλαίσιο του κεντρικού προγράμματος

Prologue

As a citizen of the world the artist Constantin Xenakis penetrates the sancta and ineffable of antiquity and exhibits in the Archaeological Museum of Thessaloniki (AMTh) a series of his works, older and newer, carefully chosen, capable and suitable to converse or even to confront the history of Greece, as well as the current events. Disobedient and independent, according to his statement, but with substantial and deep respect to the achievements of Greek culture, he is not content to reap the laurels of a glorious past, but he is rather concerned and anxious, he judges and, if necessary, he criticizes the Greek present by claiming and implying a better future through the continuous personal struggle for individual and, consequently, for our collective development.

The title of the exhibition “HEL(L)AS! EVERYWHERE!” encompasses, summarizes and gives meaning to the entire philosophical basis of his work. Alas! –according to the deriving from the Greek tragedy French exclamation– Greece is everywhere! As a blessing and as a curse, it runs through the European veins feeding them with the human values of the ancient Greek though, which founded the Enlightenment, the Romanticism and many more later philosophical movements of the old continent.

The artist stands critically and opposite to the contemporary Greek scene; he tries to highlight the alien, to indicate the wrong directions and the dead ends. His works are ambiguous and multileveled, symbolic and unexpected, with allegories and codes that challenge, sharpen the thought, pester our psyche, hurt us, often wound or create a sense of frustration in order to confront our reality. A difficult and ominous reality that stubbornly refuses to reflect and change, to go back on track and manage to shine again as it once did.

This distressing, restless and hard to convince world of Constantin Xenakis, who derives his inspiration from two ancient cultures, the Egyptian and the Greek, found the ideal space in the Archaeological Museum of Thessaloniki. The result is one of the most interesting discourses that ever took place between contemporary and ancient artefacts.

The exhibition of Constantin Xenakis is organised by the Archaeological Museum of Thessaloniki in the context of the central programme of the 5th Thessaloniki Biennale of Contemporary Art, comprising the last act of a three part project, which begun back in 2011, in the frame of the NSRF, with the contribution of the “5 Museums’ Movement of Thessaloniki”. The lead is the State Museum of Contemporary Art (SMCA) and the co-organisers are the Archaeological Museum, the Museum of

της 5^{ης} Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης, αποτελώντας την τελευταία πράξη ενός τριμερούς σπονδυλωτού προγράμματος που ξεκίνησε το 2011 στο πλαίσιο των ΕΣΠΑ, με τη σύμπραξη της «Κίνησης των 5 Μουσείων Θεσσαλονίκης», με επικεφαλής το Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (ΚΜΣΤ) και συνδιοργανωτές το Αρχαιολογικό Μουσείο, το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, το Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης και το Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών. Στη διευθύντρια της 5^{ης} Μπιενάλε, Κατερίνα Κοσκινά και στην καλλιτεχνική διευθύντρια του ΚΜΣΤ Μαρία Τσαντσάνογλου, καθώς και σε όλο το προσωπικό του ΚΜΣΤ που διευκόλυνε παντοιοτρόπως την εύρυθμη διεξαγωγή της έκθεσης, εκφράζονται και από τη θέση αυτή θερμές ευχαριστίες.

Εύσημα κι ευχαριστίες οφείλονται και στις δύο επιμελήτριες της έκθεσης Ευαγγελία Τσαγκαράκη και Στυλιάνα Γκαλινίκη, αρχαιολόγους του ΑΜΘ, για την εύστοχη ένταξη και για τον ευρηματικό υπομνηματισμό των έργων στις θεματικές ενότητες της μόνιμης αρχαιολογικής έκθεσης, στην πολυτάλαντη συντηρήτρια Χρύσα Φωτιάδου, στον πολύτιμο αρχιτεχνίτη του ΑΜΘ Στέλιο Καραμπίκα, και στους αρχιτέκτονες του Ιοορο STUDIΟ για το ευφυές και συνάμα διακριτικό στήσιμο των έργων, που συνέβαλε τα μέγιστα για την προβολή και την ανάδειξή τους, καθώς και για τη γραφιστική επιμέλεια του εποπτικού υλικού της έκθεσης και του παρόντος καταλόγου.

Στις ιστορικούς της τέχνης Θέμις Βελένη και Χάρις Κανελλοπούλου, οι οποίες ανταποκρίθηκαν ασμένως στην πρόσκληση του ίδιου του καλλιτέχνη, λόγω εντρύφησής τους στο έργο του, για συγγραφή συνθετικών κειμένων τους προκειμένου να περιληφθούν στον κατάλογο, οφείλονται θερμότες, επίσης, ευχαριστίες.

Ειλικρινείς και βαθιές από καρδιάς, τέλος, ευχαριστίες θα πρέπει να αποδοθούν στον Κωνσταντίνο Ξενάκη, ο οποίος, στην ωριμότητα της μακρόχρονης πορείας του, τίμησε το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης με την επιλογή του να εκθέσει σε αυτό ορισμένα από τα πιο σημαντικά και εμβληματικά έργα του.

Πολυξένη Αδάμ-Βελένη
Αρχαιολόγος-Θεατρολόγος
Διευθύντρια του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης

Byzantine Culture, the Macedonian Museum of Contemporary Art and the Teloglion Fine Arts Foundation. Sincere gratitude is expressed from this position to the 5th Biennale director, Katerina Koskina, and the artistic director of the SMCA, Maria Tsantsanoglou, as well as to the staff of the SMCA, who facilitated in every way the proper conduct of the exhibition.

I would also like to congratulate and thank the two curators of the exhibition, Evangelia Tsangaraki and Styliana Galiniki, archaeologists of the AMTh, for the apt integration and for the inventive annotation of the Xenakis' works in the thematic units of the permanent archaeological exhibition. Moreover, I would like to thank the talented conservator Chryssa Fotiadou, the valuable craftsman of the AMTh, Stelios Karabikas, and the architects engineers of Iooro STUDIΟ for the intelligent and discrete setting of the works, which contributed greatly to their promotion and enhancement, as well as for the graphic design of all informative material of the exhibition and of the present catalogue.

Warmest thanks are also due to the art historians Charis Kanellopoulou and Themis Veleni who willingly responded to the invitation of the artist to write synthetic texts for the exhibition catalogue, because of their indulgence in his work.

Finally, sincere and deep appreciations from the heart should be attributed to Constantin Xenakis, who, during the maturity of his long course, honored the Archaeological Museum of Thessaloniki with his choice to exhibit in it some of his most important and emblematic works.

Polyxeni Adam-Veleni
Archaeologist-Theatrolgist
Director of the Archaeological Museum of Thessaloniki

Hellas Hélas! Hell as...

Ελλάδα 28/12/1931 μ.Χ. Greece 28/12/1931 A.D.

2014

Ακρυλικό σε καμβά Acrylic on canvas

H Exhibition only

απομακρύνει άδικες μεταβολές
 για εργασίες που διαρκούν
 από 15 έως 25 ώρες Ε.Ε. στο Μελβούρνε
 στην αρχική του διεύθυνση
 από τον Άλμπερτ ως τον Όλντεν

This exhibition

presents material testimony to settlements that developed from 1100 to 700 B.C. in Macedonia, in an area stretching from Mt. Afton to Mt. Olympus.

Многие из нас
«пока не знаем»

Εάν θέλετε να ενημερώσετε τον λογαριασμό σας ή να αλλάξετε τον κωδικό πρόσβασης, επισκεφθείτε την ιστοσελίδα www.ΕΛΛΑΣ24.gr και τον αριθμό 167. Εάν θέλετε να αγοράσετε, καλέστε 1700 1700.

Das ist ein kleiner Teil
von dem, was wir in der Lage sind,
zu tun. Wir sind in der Lage,
zu tun, was wir wollen.
Wir sind in der Lage,
zu tun, was wir wollen.
Wir sind in der Lage,
zu tun, was wir wollen.

The "Dark Ages" were not so dark after all.

The centuries that intervened between the destruction of the Mycenaean palaces in Central and South Greece (c. 1200 BC) and the onset of the Archaic Period (c. 600 BC)

The new conditions that emerged during this period favored the development of new residential formations. These gradually led to the birth of the first cities.

[🔍 Find products](#) | [New conditions](#)

To appreciate accurately benefits for psychologic well-being, one must first appreciate our current situation.

Emotion facilitates experience, emotion, in particular, facilitates action.

Emotion facilitates experience, emotion, in particular, facilitates action.

Emotion facilitates experience, emotion, in particular, facilitates action.

Many problems are caused by our larger brains, perhaps the weakness of the local field.

A healthy mind involves attention and large storage, which may indicate the concentration and management of goals by a controlled activity.

To formal scientific analysis:

Examine individual parts, not the whole.
Use definitions and systematic methods to categorize and analyze.
Analyze data by using logic (qualitative) or statistical methods (quantitative).
Use empirical, systematic data interpretation.

The quality of the man:

Examine overall thinking.
Based on a combination of intuition and experience.
Use, instead of the logic of the computer, is the intuition.
Based on the value of creativity.

Phaenocarpa is a species usually not a commoner
in the tropical zone in this family
but it is a commoner species.
Fishes are common in this family.
Phaenocarpa are found in the tropical zone
in the family.

Commercial catches and commercialized increased
with tropical and South Ocean.
and in the west of the Indian
Coast of South America and the
Brazilian Atlantic in the south of the Amazonian Gulf

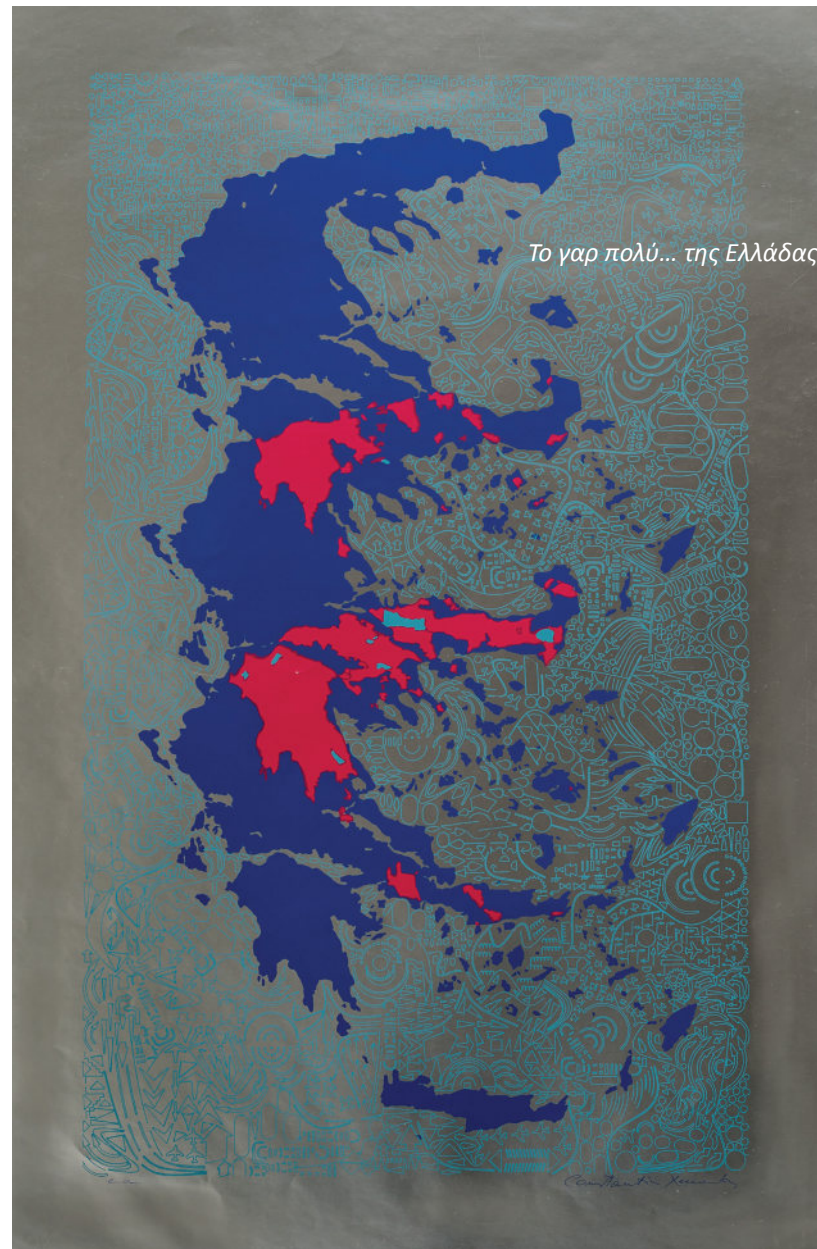
HEL[L]AS!
ANTOY!
EVERYWHERE!

It is important, however, that this policy not always follow the letter of the law, as the emphasis is on the spirit. According to Deane, public law was the law, while the spirit was the law in the way that it was applied. He also noted that the spirit of the law was the law in the way that it was applied. He also noted that the spirit of the law was the law in the way that it was applied.

[illegible]

Während sich die meisten Wissenschaftler in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts mit der Erforschung der Natur beschäftigten, so war es für die ersten Wissenschaftler der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts vor allem die Frage nach der Natur der Seele, die im Mittelpunkt stand. Die Natur der Seele war ein Thema, das seit der Antike im Zentrum der Philosophie stand. In der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts wurde die Frage nach der Natur der Seele jedoch von der Natur der Seele selbst abgelöst. Die Natur der Seele wurde nun als ein Thema betrachtet, das sich mit der Natur der Seele selbst beschäftigte. Die Natur der Seele wurde nun als ein Thema betrachtet, das sich mit der Natur der Seele selbst beschäftigte.

[illegible]

Ελλάδα Hellas
1977
Μεταξοτυπία Silkscreen

Σημείωμα του καλλιτέχνη

Σε όλες τις μέχρι τώρα εκθέσεις μου έχω προσπαθήσει να αναλύσω και να παρουσιάσω τη δραματική διάσταση του πολιτισμού μας, όπως τη βιώνει ο σημερινός άνθρωπος και ειδικά εγώ προσωπικά.

Σήμερα, όμως, είμαι απλώς ευτυχής που μου δίνεται η ευκαιρία να βιώσω μέσα από αυτή την έκθεση τον αρχαίο ελληνικό κόσμο, στον οποίο θεωρώ ότι πνευματικά και μεταφυσικά ανήκω. Αισθάνομαι ένα δέος για τον μουσειακό αυτό χώρο που με υποδέχεται και θέλω να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την κα Πολυξένη Αδάμ-Βελένη, διευθύντρια του Μουσείου, για την ευκαιρία αυτή.

Τα ελληνικά αρχαιολογικά ευρήματα, τεκμήρια ενός μεγάλου πολιτισμού, συνεχίζουν να «χρηματοδοτούν» και να «πληρώνουν» για τη σημερινή Ελλάδα, παρόλο που η σημερινή Ελλάδα ελάχιστα τα έχει φροντίσει. Αισθάνομαι ότι σε αυτή την αρχαία Ελλάδα οφείλω ένα ευχαριστώ αλλά και μια συγγνώμη για τις «καταστροφές» πολλών δημιουργιών της.

Τα τεκμήρια αυτά, σιωπηλοί φορείς μιας αρχαίας σοφίας και κοσμολογίας, καθώς και το μέχρι τώρα έργο μου, από τις γραφές μέχρι τα μνημεία, με βοηθούν να συνεχίσω στο σήμερα.

Εγκλωβισμένος σε έναν συμπαντικό χωρόχρονο, όπου το παρελθόν διαμορφώνει το παρόν και το παρόν το μέλλον, μέσα από τον «μέγιστο» Αλέξανδρο και τις χίλιες και μια νύχτες παραμύθια του αραβικού κόσμου, οδηγούμαι στην ανάπτυξη ενός διαρκούς και σιωπηλού διαλόγου με το αρχαίο ελληνικό πνεύμα. Κάθε ανασκαφή και κάθε αρχαιολογικό εύρημα με φέρνει όλο και πιο κοντά στο παραμύθι και στον εσώτερο εαυτό μου.

Εύχομαι ο διάλογος που έχω αναπτύξει με το αρχαίο ελληνικό πνεύμα να προβληματίσει τον επισκέπτη χωρίς να αλλοιώσει τη μεγάλη σιωπή του αρχαίου αυτού κόσμου.

Artist's note

In all my exhibitions up to now, I have tried to analyze and present the dramatic dimension of our culture, as experienced by modern humans and especially myself.

But today, I am just happy that I have been offered the opportunity to experience, through this exhibition, the ancient Greek world, to which I believe that I belong spiritually and metaphysically. I feel a deep respect for this Museum that welcomes me and I would like to thank particularly Mrs. Polyxeni Adam-Veleni, director of the Museum, for this opportunity.

The Greek archaeological finds, evidence of a great civilization, continue to “finance” and “pay” for modern Greece, although modern Greece has taken minimum care of them. I feel that I owe a thank you to this ancient Greece, along with an apology for the “destruction” of many of its creations.

This evidence, which silently bear ancient wisdom and cosmology, along with my work up to now, from scriptures to monuments, help me to continue to today.

Trapped in a universal spacetime, where the past gives form to the present and the present to the future, through the “greatest” Alexander and the one thousand and one night tales of the Arabian world, I am led to the development of a continuous and silent discourse with the ancient Greek spirit. Each excavation and every archaeological find brings me closer to the tale and to my inner self.

I wish that the dialogue I have developed with the ancient Greek spirit will affect the visitor without distorting the great silence of this ancient world.

Κωνσταντίνος Ξενάκης

Constantin Xenakis

Στο συμπόσιο του χρόνου καλώς ήλθετε! *Welcome to the symposium of time!*

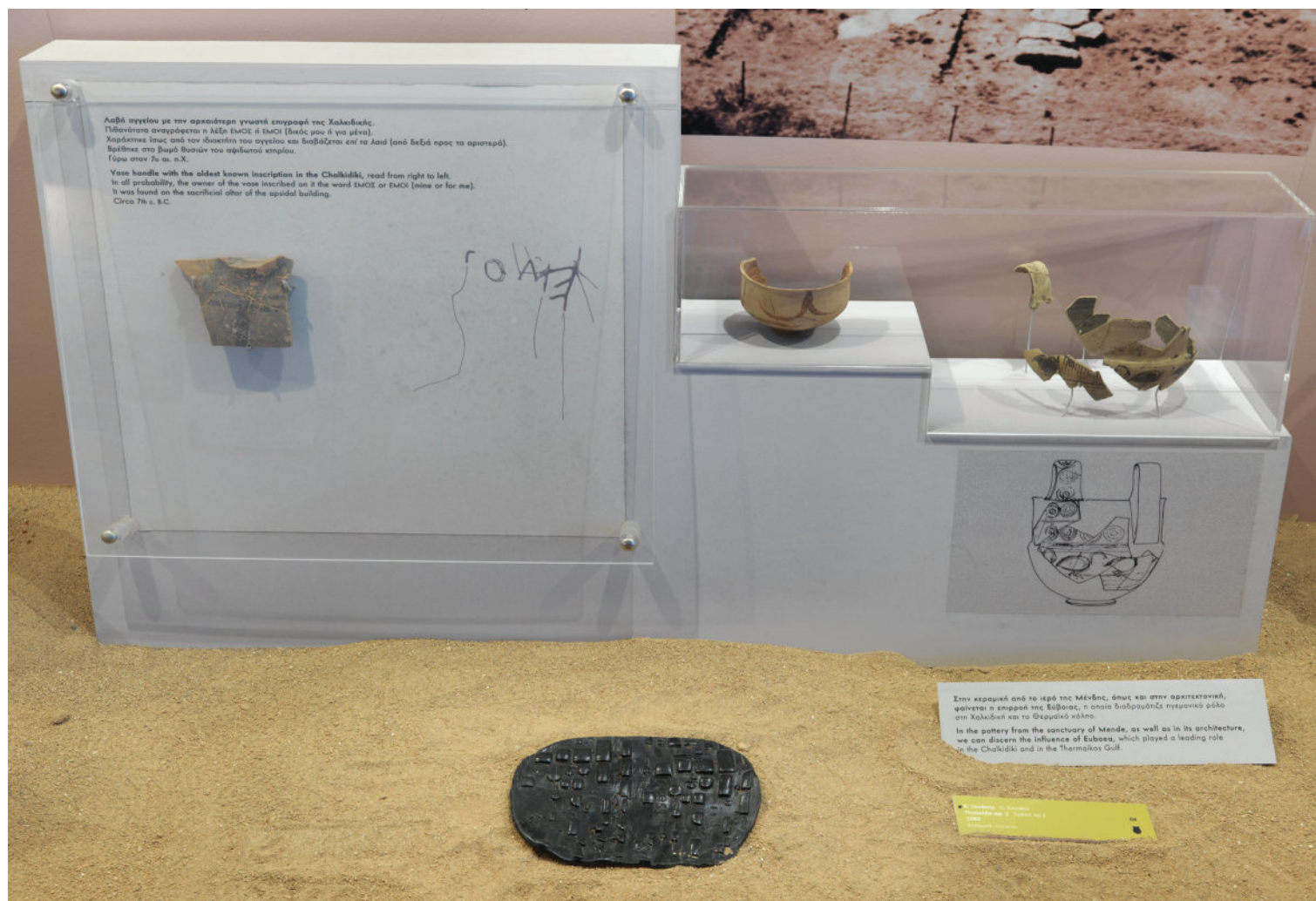

Πινακίδα Plaque
1988
Κεραμικό Ceramic

Πιάτο Plate
1988
Κεραμικό Ceramic

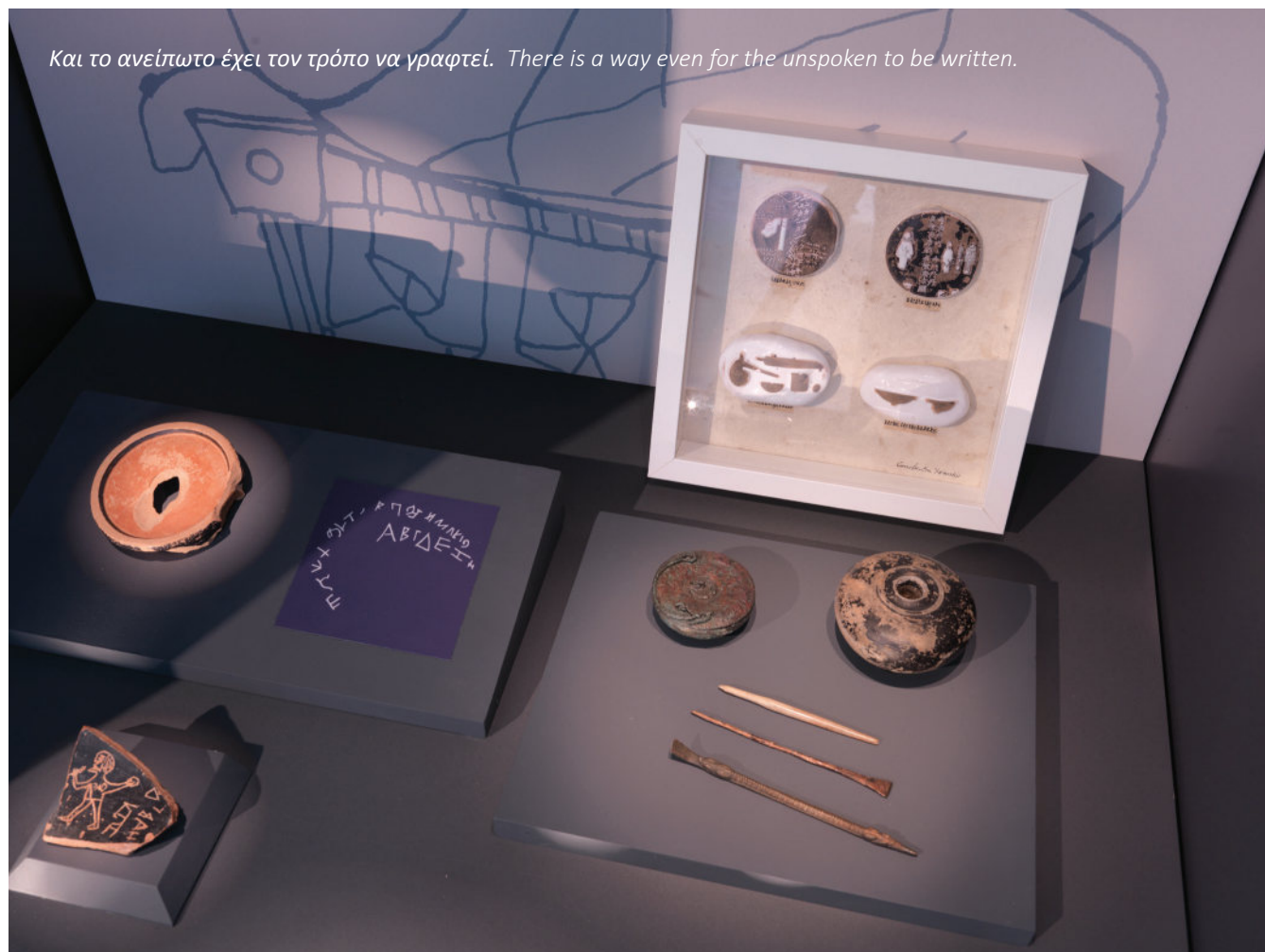
Σκεύη συμποσίου της Πρώιμης Εποχής Σιδήρου
Symposium vessels dated to the Early Iron Age

Μιλούν οι λέξεις μεταξύ τους. Σώπα και άκουσε! *The words are talking to each other. Keep quiet and listen!*

Πινακίδα αρ. 1 Tablet no 1
1982
Κεραμικό Ceramic

Αγγεία με γραπτή διακόσμηση και όστρακο με την αρχαιότερη
μέχρι σήμερα επιγραφή της Χαλκιδικής (Εποχή Σιδήρου)
Vessels with painted decoration and a sherd bearing the earliest
up to now inscription in Chalkidiki (Iron Age)

Μαγικά Όστρακα (2)
Magical Ostraka (2)
1988
Κεραμικό Ceramic

Μελανοδοχεία, γραφίδες και όστρακο με παράσταση αποτροπαϊκού (;) χαρακτήρα (5^{ος}-2^{ος} αι. π.Χ.)
Inkwells, styli and a sherd with an apotropaic (?) representation (5th-2nd c. B.C.)

Σχεδόν ό,τι γνωρίζουμε από το παρελθόν φτάνει στις μέρες μας μέσα από υλικά και αφηγηματικά θραύσματα. Θραύσματα που γίνονται αντιληπτά ως κατακερματισμένες εικόνες ενός συνόλου, μέρη μιας ολότητας που καλούμαστε να επαναφέρουμε στο φως, να κατανοήσουμε και να ερμηνεύσουμε. Σε αυτή την προσέγγιση, πολλές φορές η τέχνη μπορεί να μας διηγηθεί το παρελθόν παρέχοντας μία νέα ερμηνεία· να δημιουργήσει μία νέα γλώσσα που συνενώνει θραύσματα και διαθέτει την αφηγηματική δύναμη να επαναφέρει τη μνήμη του ξεχασμένου.

Ως διανοητής της τέχνης και της επιστήμης και σαν ακούραστος «αρχαιολόγος», ο εικαστικός Κωνσταντίνος Ξενάκης σε όλη τη διάρκεια της καλλιτεχνικής πορείας του γοητεύεται από την Ιστορία, προσεγγίζει το παρελθόν της ανθρώπινης κουλτούρας και χρησιμοποιεί σύμβολα και θραύσματα επιλεγμένα από διαφορετικές εποχές ως ύλη της προσωπικής εικαστικής γραφής του. Το μνημονικό υλικό του, εμπνευσμένο από τον αρχαίο κόσμο της Αιγύπτου και της Ελλάδας, συνυπάρχει με σημεία και σύμβολα της σύγχρονης πραγματικότητας –αστικών δομών, επισημονικών κωδικών, τεχνολογικών συστημάτων– σε έργα που «διαταράσσουν» την αίσθηση του συνεχόμενου χρόνου και επανατοποθετούν θραυσματικές εικόνες με διάθεση ενός υποσυνείδητου συγχρονισμού.

Για τον Ξενάκη, η λειτουργία της μνήμης συνδέεται άμεσα με την έννοια της ιστορικής περιπλάνησης και της διαχρονικότητας. Παρατηρώντας τα έργα του, γίνεται αντιληπτό ότι κάθε θραύσμα που προέρχεται από την Ιστορία –ως πηγή, εικόνα ή πληροφορία– δεν αποτελεί απλά ένα στατικό τμήμα ενός πράγματος που αρχικά ήταν ολοκληρωμένο. Αντιθέτως, βρίσκεται από μόνο του σε κίνηση στο πέρασμα του χρόνου και λαμβάνοντας την υπόσταση του αντικειμένου, της απόδειξης, της ιδέας ή της συνθήκης, αποκαλύπτεται ως αληθινή μαρτυρία όσων δεν έχουν ακόμα ανακαλυφθεί.

Στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, εκεί όπου αντικείμενα και αρχαιολογικά σύνολα από τη Μακεδονία φωτίζουν όψεις του πολιτισμού, της ζωής και της καθημερινότητας των ανθρώπων που έδρασαν στην περιοχή από την προϊστορία ως τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες, ο Κωνσταντίνος Ξενάκης εισέρχεται φιλοξενούμενος με βαθιά κατανόηση του αρχαίου κόσμου, καθώς και της σημασίας των μνημείων του και των μαρτυριών του. Σεβόμενος την αδιάρρηκτη αλυσίδα που σχηματίζεται μέσα από την αλληλουχία των ιστορικών γεγονότων –όπως ο ίδιος αναφέρει «ξέρουμε πως το παρόν δημιουργείται από το παρελθόν, και το παρόν διαμορφώνει το αύριο»– οικειοποιείται πηγές και θραύσματα από την αρχαιότητα ως πηγή έμπνευσης της σύγχρονης δημιουργίας του.

Almost everything we know from the past reaches today through material and narrative fragments. Fragments perceived as fragmented images of a whole, parts of an entirety that we are called upon bringing back to light, understanding and interpreting. In this approach, art can often narrate the past by providing a new interpretation, it can create a new language that mends fragments and has the narrative power to restore the memory of the forgotten.

The artist Constantin Xenakis, as an intellectual of art and science and as a tireless “archaeologist”, is fascinated by History throughout his artistic course. He approaches the past of human culture and uses symbols and fragments selected from different eras as material for his personal artistic writing. His mnemonic material, inspired by the ancient world of Egypt and Greece, coexists with signs and symbols of contemporary reality –urban structures, scientific codes and technological systems– in works that “disturb” the sense of continuous time and replace fragmentary images in the vein of a subconscious synchronization.

For Xenakis, the function of memory is directly related to the concept of historical wandering and diachrony. When observing his works, it is clear that every fragment deriving from History –as source, image or information– is not just a static part of a thing that was originally whole. On the contrary, it is itself in motion through time and, by acquiring the substance of the object, the proof, the idea or the condition, is revealed as real evidence of those that have not yet been discovered.

Constantin Xenakis enters as a guest the Archaeological Museum of Thessaloniki, with a deep understanding of the ancient world and the importance of its monuments and evidence. The objects and archaeological assemblages from Macedonia shed light on aspects of culture and daily life of the people who were active in this area from Prehistory to the early Christian centuries. With respect to the strong chain formed through the sequence of historical events –as he mentions “we know that the present is created by the past and that the present shapes the future”– he appropriates sources and fragments from antiquity as a source of inspiration for his contemporary work.

The artist creates his universe by using ancient “forms” –sherds, inscriptions, stelae, sealstones– and by creating painting compositions, papyri, books, structures. This artistic universe is mapped by symbols and codes of everyday life, science and cultural tradition. The world of knowledge is transcribed into a pictorial ensemble which encompasses the viewer in a new perception of the elements of human reality, full

Γραφή επί του εδάφους τα θεμέλια των σπιτιών.
Script on the ground the foundations of the houses.

Γραφή Script
1988
Κεραμικό Ceramic

Σχεδιαστική αποτύπωση κάτοψης και αναπαράσταση αγροικίας από τη Μακεδονία
Plan and representation of a farmstead from Macedonia

Χρησιμοποιώντας αρχαίες «φόρμες» –όστρακα, επιγραφές, στήλες, σφραγιδόλιθους– και δημιουργώντας ζωγραφικές συνθέσεις, παπύρους, βιβλία, κατασκευές, ο καλλιτέχνης διαμορφώνει ένα εικαστικό σύμπαν, το οποίο χαρτογραφείται από σύμβολα και κώδικες της καθημερινής ζωής, της επιστήμης και της πολιτισμικής παράδοσης. Ο κόσμος της γνώσης επαναγράφεται σε ένα εικονογραφικό σύνολο που εντάσσει τον θεατή σε μία νέα θεώρηση των στοιχείων της ανθρώπινης πραγματικότητας, γεμάτη μεταφορές και προεκτάσεις σκέψεων για το φορτίο της μνήμης, την καταγραφή του χρόνου, την επικοινωνία του παρελθόντος μέσα από τη σύγχρονη αφήγηση.

Πρόθεση του Ξενάκη αποτελεί η συνένωση ψηφίδων της Ιστορίας και η μεταφορά τους από το πρότερο περιβάλλον τους μέσα στο δικό του εικαστικό χώρο, σε μία επαναδημιουργημένη ολότητα που υποδέχεται την εκάστοτε γραφή σαν μνήμη, γνώση κι εμπειρία· αλλά και σαν μία νέα γλώσσα, καθαρά δημιουργική, ανοικτή στο φαντασιακό και στην εύρεση καινούργιας σημασίας. Αποτέλεσμα αυτής της διεργασίας είναι ένα καλλιτεχνικό έργο πολυδιάστατο που προσεγγίζει το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον της ανθρώπινης δράσης, με τον καλλιτέχνη να θησαυρίζει σημεία της ως διαχρονικά στοιχεία και να τα εγγράφει εκ νέου μέσω ενός προσωπικού συστήματος γραφής που αποτυπώνει την πολυσημία κάθε εποχής.

Σε παράλληλη θέαση, ο Κωνσταντίνος Ξενάκης τοποθετεί στον εκθεσιακό χώρο του Μουσείου και μία σειρά «φαντασιακών» χαρτών –ελληνικών, ευρωπαϊκών, παγκόσμιων– σκιαγραφώντας την πολύπλευρη υπόσταση των χωρών. Οι χάρτες του Ξενάκη προσδιορίζουν κατευθύνσεις, ορίζουν όρια και σύνορα, δίνουν σχήμα στην ιδέα ενός τόπου. Εδώ, ο ίδιος ο καλλιτέχνης επινοεί τη «θραυσματική» εικόνα ενός κόσμου που κατακερματίζεται και συνενώνεται εκ νέου σε αναπάντεχα σημεία, φανερώνοντας τις αλληλεπιδράσεις και τους συσχετισμούς μεταξύ γεωφυσικών χώρων, κρατών και ανθρώπων. Εκμεταλλευόμενος την τέχνη και την τεχνική της χαρτογράφησης, μιλά για την κρίση –οικονομική, πολιτική, πολιτισμική– που ταλανίζει την τάξη του κόσμου, ενώ παραδίδει μία κωδικοποιημένη εικόνα του σύγχρονου πολιτισμού, σχολιάζοντας την προσδοκώμενη ευδαιμονία αλλά και το αδιέξοδο της παγκοσμιοποίησης. Ο Ξενάκης υπενθυμίζει στους θεατές πως, μέσα στους αιώνες, οι χάρτες αναδιαμορφώνονται διαρκώς περνώντας από τους μεγάλους πολιτισμούς στα μικρότερα ανεξάρτητα έθνη. Μαζί τους επανατοποθετούνται οι ανθρώπινες νόρμες, οι γλώσσες που αρθρώνονται ξεχωριστά ή από κοινού, οι υιοθετούμενες θρησκείες και οι ιδεολογίες,

of metaphors and inferences regarding the burden of memory, the recording of time, the communication of the past through contemporary narrative.

The intention of Xenakis is to join the pieces of History and to transfer them from their former environment into his own artistic space, in a recreated entity that welcomes every writing as memory, knowledge and experience, as well as a new language that is purely creative, open to the imaginary and to the search of a new meaning. The result of this process is a multidimensional artistic work, which approaches the past, the present and the future of human action, with the artist treasuring its points as diachronic data and matriculating them again through a personal writing system that reflects the polysemy of each era.

In parallel viewing, Constantin Xenakis places in the Museum exhibition halls a series of “imaginary” maps –Greek, European, World– outlining the multifaceted idiosyncrasy of the countries. Xenakis’ maps specify directions, define limits and boundaries, give shape to the idea of a place. Here, the artist himself invents the “fragmentary” picture of a world that is fragmented and mended again in unexpected spots, revealing the interactions and correlations between geophysical spaces, countries and people. By exploiting the art and the technique of mapping, he discusses about the crisis –economic, political, cultural– that besets the world order. At the same time he provides an encoded image of contemporary culture, commenting on the anticipated happiness and the dead end of globalization. Xenakis reminds to the viewers that maps are reformed constantly through the centuries, passing from the great civilizations to the smaller independent nations. In accordance, the human norms are repositioned, as well as the languages that articulated separately or together, the adopted religions and ideologies, the spatial and temporal landmarks that determine the world history. The maps divide social fields and psychological areas, while talking about peoples’ identity and human mobility, about real or imaginary routes, about memory recording and future expectation.

Constantin Xenakis experiments persistently through a multifaceted and transcendently poetic work, while in a sequential order he repeats, overlaps and superimposes signs, images and symbols - traces and imprints of the human course, parts of the historical narrative. He attempts the dialogue with the ancient Greek spirit by structuring a vocabulary rich in connotations and meanings and by enhancing the strength of the fragment, the importance of each piece of a larger

τα τοπικά και χρονικά ορόσημα που καθορίζουν την παγκόσμια Ιστορία. Οι χάρτες διαχωρίζουν κοινωνικά πεδία και ψυχολογικούς χώρους, ενώ ταυτόχρονα μιλούν για την ταυτότητα των λαών και την κινητικότητα των ανθρώπων, για διαδρομές αληθινές ή φανταστικές, για την καταγραφή της μνήμης και τη μελλοντική προσδοκία.

Μέσα από ένα πολυσήμαντο και υπερβατικά ποιητικό έργο, ο Κωνσταντίνος Ξενάκης πειραματίζεται αδιάκοπα, ενώ με διαδοχική σειρά επαναλαμβάνει, επικαλύπτει και υπερθέτει σημεία, εικόνες και σύμβολα - ίχνη και αποτυπώματα της ανθρώπινης πορείας, τμήματα της ιστορικής αφήγησης. Επιχειρεί το διάλογο με το αρχαίο ελληνικό πνεύμα, δομώντας ένα λεξιλόγιο πλούσιο σε συσχετισμούς και επισημάνσεις νοημάτων και αναδεικνύοντας τη δύναμη του θραύσματος, τη σημασία κάθε κομματιού μιας ευρύτερης ολότητας. Ενώνοντας θραύσματα μνήμης, γνώσης και εμπειρίας, με σεβασμό για κάθε βιωμένο κομμάτι, ο Ξενάκης ανοίγει δίαυλους θέασης και προβληματισμού για τη συνολικότερη εικόνα της Ιστορίας και της σύγχρονης πραγματικότητας που, όσο κι αν θεωρούμε ότι γνωρίζουμε ως ένα βαθμό, διαθέτει την ικανότητα ανά πάσα στιγμή να μας εκπλήσσει.

entirety. By joining fragments of memory, knowledge and experience, with respect to each experienced piece, Xenakis opens channels of viewing and reflection on the overall image of History and contemporary reality, which, no matter how we consider we know to a certain degree, has the ability to surprise us at any time.

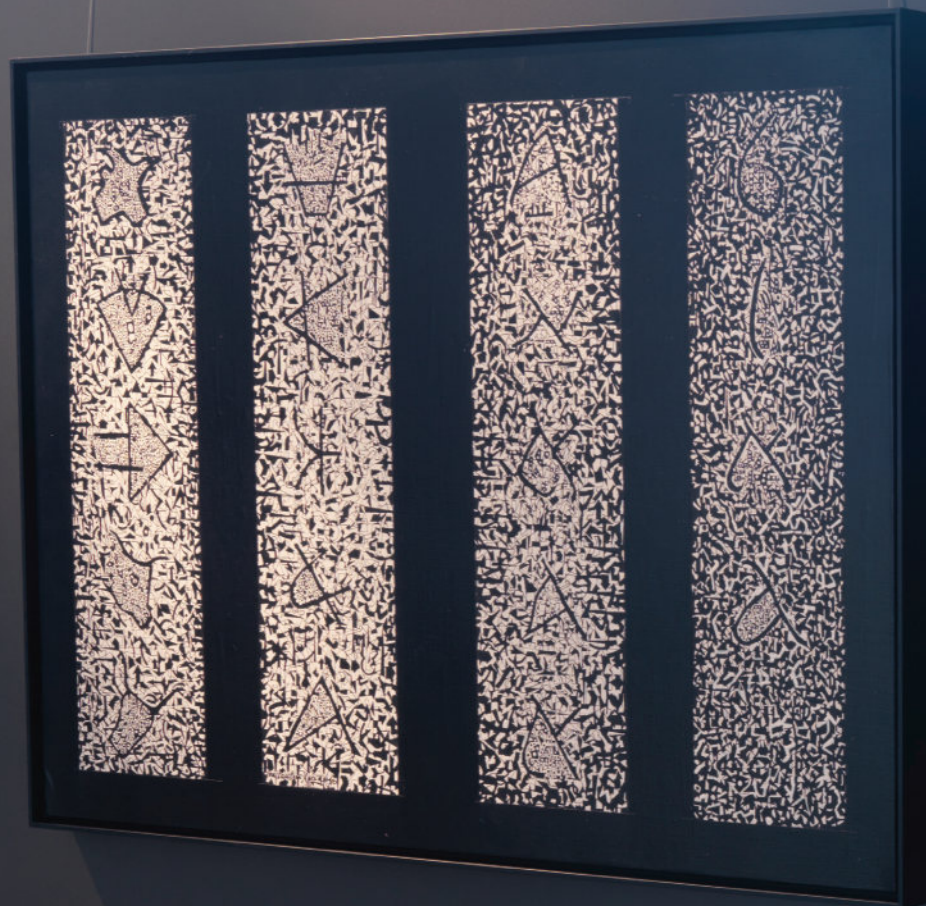
Χάρης Κανελλοπούλου
Δρ. Ιστορικός τέχνης, Επιμελήτρια εκθέσεων

Dr. Charis Kanellopoulou
Art historian, Curator

Πινακίδες αρ. 3 Tablets no 3
 1982
 Κεραμικό Ceramic

Πήλινα αντικείμενα από αρχαίο κεραμικό εργαστήριο (5^{ος}-2^{ος} αι. π.Χ.)
 Clay objects from an ancient pottery workshop (5th-2nd c. B.C.)

*Κάθε μνήμη αποχωρίζεται τη μήτρα της, το ΑΛΦΑ της που χάνει για να μη γίνει αμνήμων.
Every memory is separated from the uterus, losing its ALPHA in order not to become amnesia.*

ΑΛΦΑ ALPHA
2000
Ακρυλικό σε καμβά
Acrylic on canvas

Η κατασκευή των κοσμημάτων της εποχής μας γίνεται με τη βοήθεια των μολών. Η διαδικασία είναι η εξής: ο σιδηρουργός χύνει το μέταλλο σε ένα μολό, το οποίο είναι το αντίστροφο του σχήματος που θέλει να φτιάξει. Το μέταλλο, αφού κρυθεί, αφαιρείται από το μολό και το αντικείμενο που θέλει να φτιάξει είναι έτοιμο.

στην αρχή για να μην σπαστεί ο μολός, ο σιδηρουργός χύνει το μέταλλο σε ένα μολό, το οποίο είναι το αντίστροφο του σχήματος που θέλει να φτιάξει. Το μέταλλο, αφού κρυθεί, αφαιρείται από το μολό και το αντικείμενο που θέλει να φτιάξει είναι έτοιμο.

Μήτρες για την κατασκευή κοσμημάτων και αιχμών

Τα μέταλλα χύνονταν σε ρευστή μορφή και έπαιρναν το σχήμα τους από το αρνητικό ανάγλυφο της μήτρας.

Ο σιδηρουργός χύνει το μέταλλο σε ένα μολό, το οποίο είναι το αντίστροφο του σχήματος που θέλει να φτιάξει. Το μέταλλο, αφού κρυθεί, αφαιρείται από το μολό και το αντικείμενο που θέλει να φτιάξει είναι έτοιμο.

Για να χύσουν κοσμήματα σε μήτρες κλειστού τύπου, χρειαζόταν ένας δεύτερος λαβός. Αν στα άκρα του πρώτου ανάγλυφου, ο σιδηρουργός γράφει, αν είναι σιδηρός, ή κόβει, αν είναι χαλκός, τα κομμάτια που θέλει να φτιάξει. Τα κομμάτια αυτά, αφού κρυθεί, αφαιρείται από το μολό και το αντικείμενο που θέλει να φτιάξει είναι έτοιμο.

In order to cast jewelry in closed molds, a second box was needed. If the negative relief was the same, there was a single casting. If it was flat, then casting occurred twice, and the jewelry was produced by soldering the two halves together.

Molds for making jewelry and arrowheads

Molten metal was poured in, assuming the form of the negative relief of the mold.

Ο σιδηρουργός χύνει το μέταλλο σε ένα μολό, το οποίο είναι το αντίστροφο του σχήματος που θέλει να φτιάξει. Το μέταλλο, αφού κρυθεί, αφαιρείται από το μολό και το αντικείμενο που θέλει να φτιάξει είναι έτοιμο.

Ταχν εργαλείων χρήσης
Traces of chiseling tools

Για να μη δημιουργηθούν φυσαλίδες στο κάσμημα, χυρόταν στο μολό ένας αεραγωγός για να διαφύγει τον αέρα.

To avoid the creation of air bubbles on the jewelry, a vent was carved on the mold to allow air to escape.

Μήτρα σιδηρού βέλους (έδα αεραγωγό αεραγία της αιχμής)
Pebblestone, 7th-8th c. B.C.
Μήτρα κοσμημάτων
Kleidi, 7th-8th c. B.C.
Μήτρα κοσμημάτων (μεταλλική) ή σιδηροκοκή
Modern casts of fibulae, pins, pendants or earrings

Mold for making arrowheads (here, modern cast of the arrowhead)
Pebblestone, 7th-8th c. B.C.
Molds for making jewelry
Metallic, 7th-8th c. B.C.
Modern casts of fibulae, pins, pendants or earrings

Μήτρες της Εποχής
Σιδήρου για την κατασκευή
μετάλλινων αντικειμένων
Iron Age molds for the
manufacture of metal objects

Εικαστικές διαχρονίες

Στην έκθεση «HEL(L)AS! ΠΑΝΤΟΥ!», που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της 5^{ης} Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης «Παλιές Διασταυρώσεις - Make it New III», ο Κωνσταντίνος Ξενάκης διασταυρώνει το υλικό που σηματοδότησε τη διεθνή καλλιτεχνική του πορεία με τις αρχαιότητες του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης (ΑΜΘ) επιχειρώντας μία μορφή επικοινωνίας του παρελθόντος και του παρόντος, έναν διάλογο πάνω στο ζήτημα του πολιτισμού και της ιστορίας. Κώδικες, μαθηματικά σύμβολα και γραφές συγκροτούν ένα πολυσήμαντο σύμπαν, συνεπές στην τριπλή πολιτισμική ταυτότητά του –την αιγυπτιακή, την ελληνική και τη γαλλική. Μία ταυτότητα που καθορίζεται από την παιδεία, κυριολεκτικά το παίδεμα, του καλλιτέχνη στους τρεις αυτούς κόσμους. Ως Έλληνας της διασποράς με γενέτειρά του το Κάιρο, ο Ξενάκης είναι φορέας δύο αρχαίων πολιτισμών, του αιγυπτιακού και του ελληνικού, που εμποτίζουν και καθορίζουν το έργο του και τη φιλοσοφική του αναζήτηση ως καλλιτέχνη - ερευνητή.

Ο εικαστικός του λόγος συγκροτείται από μία πολυγλωσσική έκφραση με άξονα το διαχρονικό θέμα της επικοινωνίας. Η καταληπτή και συνεπής εκφορά της ανθρώπινης νόησης μέσω της ποιητικής μεταφοράς σε επικοινωνιακή πράξη αποτελεί την πρόκληση κάθε γλωσσικού συστήματος. Κάθε καλλιτεχνική έκφραση, ως έναν βαθμό, είναι μία κωδικοποίηση του νοήματος που συλλαμβάνει ο καλλιτέχνης και μετουσιώνει σε εικαστική πράξη. Προϋποθέτει την κατανόηση των αισθητηριακών/αντιληπτικών δεδομένων, μία εσωτερική διαδικασία πρόσληψης και επεξεργασίας ως αποτέλεσμα γνωστικών/νοητικών λειτουργιών, και τη δυνατότητα έκφρασης και χρήσης τους ως ένδειξη της προηγηθείσης κατανόησης σε συσχέτιση με τις προϋπάρχουσες γνώσεις. Στο έργο του Ξενάκη αυτή η διαδικασία της κωδικοποίησης παρουσιάζεται σε συμπτυκνωμένη μορφή. Ασίγαστος διανοητής και αφουγκραστής της σύγχρονης του κάθε φορά πραγματικότητας «σειсмоγραφεί»¹, όπως λέει ο ίδιος, το πνεύμα της εποχής και δημιουργεί ένα οπτικό αλφάβητο σημείων, άλλοτε ακατάληπτων και άλλοτε αναγνωρίσιμων και εύληπτων. Με τη μεταφορά σημείων από άλλους καιρούς και άλλους τόπους στην εικαστική του επιφάνεια μεταμορφώνει τον χρόνο και τον χώρο της ανθρώπινης επικοινωνίας σε ποιητικό χώρο και χρόνο συνάντησης, όπου αποκαλύπτεται η «δυσλειτουργία» ή το «πάθος» των σημείων, ως μία άλλη Οδύσσεια της ανθρώπινης νόησης και επικοινωνίας.

Στον σύγχρονο κόσμο υφίσταται ένα χάσμα μεταξύ νόησης και πράξης, το οποίο για τον καλλιτέχνη εντοπίζεται στο εξής: η πληθώρα της πληροφορίας, η τεχνολογία και η επιστήμη έχουν κατακλύσει με τη συντριπτική δύναμή τους τον σύγχρονο άνθρωπο, που για να επιβιώσει και να συνομιλήσει μαζί τους οφείλει να εξειδικευτεί. Η ειδικευση αυτή με τη σειρά της απομονώνει ομάδες ανθρώπων, διασπείροντας έτσι

Artistic diachrony

In the exhibition “HEL(L)AS! EVERYWHERE!”, organised in the context of the 5th Thessaloniki Biennale of Contemporary Art “Old Intersections - Make it New III”, Constantin Xenakis intersects the works that marked his international artistic career with the antiquities of the Archaeological Museum of Thessaloniki (AMTh), attempting a form of communication between the past and the present, a dialogue on the issue of culture and history. Codes, mathematical symbols and writings constitute a multidimensional universe, consistent with his triple cultural identity –Egyptian, Greek and French. An identity that is determined by his education –literally his chastise– in these three worlds, both as an artist and as a citizen of the world. As a Greek of the diaspora, with Cairo as his birthplace, Xenakis bears two ancient cultures, the Egyptian and the Greek, which infuse and define his work and his philosophical quest as an artist - researcher.

His artistic discourse is composed of a multilingual expression having as an axis the diachronic issue of communication. The comprehensible and consistent articulation of the human mind through the poetic metaphor into communicative action is the challenge of every language system. Every artistic expression, to some extent, is a codification of the meaning that the artist conceives and transforms into artistic action. It requires the understanding of sensory/perceptual data, which is an internal procedure of perception and processing as a result of cognitive/mental functions, and the ability of expression and use as an indication of the former understanding in relation to the pre-existing knowledge. In Xenakis' work this process of codification is presented in a compact form. As an unappeasable intellectual and as an eavesdropper of his contemporary reality “seismographs”¹, according to his words, the spirit of each era and creates a visual alphabet of signs, sometimes inexplicable, sometimes recognizable and understandable. By transferring signs from other times and other places on his artistic surface, he transforms the time and the space of human communication into poetic space and time of meeting, where the “dysfunction” or “passion” of the signs is revealed, as another Odyssey of human reasoning and communication.

In the contemporary world there is a gap between thought and action, intellect and will, which the artist locates in the following: the plethora of information, technology and science have overwhelmed with their vast power modern humans, who must specialize in order to survive and converse with them. This specialization in turn isolates groups of people, thus dispersing even more the issue of communication, of the transport of cognitive units/assemblages in societal action, making communication deficient and retreating to private occultisms. He himself summarizes it reasonably: “the amount of information is

Αμφορείς για τη θαλάσσια μεταφορά προϊόντων και εισηγμένα αγγεία από διάφορες περιοχές του Αιγαίου
Amphorae for the maritime transport of products and imported vessels from various Aegean areas

Το νησί «NOWHERE»
The «NOWHERE» island
1995
Ακρυλικό σε χαρτί Acrylic on paper

ακόμα περισσότερο το ζήτημα της επικοινωνίας, της μεταφοράς των νοητικών μονάδων/συνόλων σε κοινωνιακή πράξη, καθιστώντας την ελλειμματική και αποσυρμένη σε ιδιωτεύοντες αποκρυφισμούς. Ο ίδιος το συνοψίζει εύλογα: «η ποσότητα της πληροφορίας είναι τέτοια που σκοτώνει την πληροφορία»². Μόνο η δημιουργία μίας άλλης ανθρώπινης φύσης (trans-humanism) θα μπορούσε να συλλάβει τον σύγχρονο κόσμο στην ολότητά του. Αυτή την ιδιότητα του υπέρ- (trans-), της υπέρβασης του προβλήματος, επιχειρεί με τα έργα του.

Ο Ξενάκης απαντάει στο παραπάνω ζήτημα με καλλιτεχνική πράξη. Νοηματοδοτεί, δομεί και αποδομεί, συνθέτει με αναλυτική δύναμη μία «νέα γλώσσα», εξίσου ή ίσως και περισσότερο ακατάληπτη από τις υπάρχουσες για να καταδείξει με το έργο του ότι το πνεύμα και η νόηση απορρίπτουν και απαξιώνουν: τη σύγχρονη Βαβέλ της πληροφορίας και των δεδομένων. Το έργο του φαίνεται να συνομιλεί καίρια με τη σύλληψη της κεντρικής ιδέας της 5^{ης} Μπιενάλε: «από την απαισιοδοξία της νόησης στην αισιοδοξία της πράξης». Αφετηρία του μπορεί να είναι η εύρεση της οικουμενικής γλώσσας, μίας κοινής βάσης επικοινωνίας, αλλά «τέλος» (με την έννοια του σκοπού) είναι η υπέρβαση αυτής μέσω της καλλιτεχνικής πράξης, και αυτό τον καθιστά έναν σύγχρονο καλλιτέχνη και διανοητή με οξυμένη αισθητική γνώση και αντίληψη.

Ο Ξενάκης ανιχνεύει εκεί που υπάρχει και, δυνάμει, λειτουργεί ο Λόγος και δημιουργεί ο άνθρωπος: στον τυπογραφικό χώρο, τους ψηφιακούς τόπους, το φυσικό ή τεχνητό περιβάλλον και τον χώρο της δημόσιας δράσης, σε ό,τι δηλαδή συνιστά τη σύγχρονη κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα. Ο Ξενάκης αφομοιώνει, επαναλαμβάνει, προσθέτει, επικαλύπτει, ανανοηματοδοτεί και συμπύκνωση όλους τους πιθανούς τόπους στην εικαστική επιφάνεια, καταλήγοντας σε ένα δημιουργικό ιερογλυφικό χάος στην προσπάθειά του να κατανοήσει τον κόσμο και να τον συμπυκνώσει σε μία χρονική στιγμή, αυτήν της ποίησης. Συχνά υπερβαίνει τα όρια της ζωγραφικής επιφάνειας και αποτυπώνει την ακατάληπτη γραφή του σε κυλινδρικούς παπύρους, χάρτες, αντικείμενα, βιβλία και αρχιτεκτονικές κατασκευές. Μέσω της επανάληψης, της επικάλυψης και της υπέρθεσης δημιουργεί έναν τεχνητό οπτικό θόρυβο, ισοδύναμο ίσως μίας συνεκτικής σιωπής, όπου ο χρόνος καθορίζει τη σημειολογική πορεία στην προσπάθειά του καλλιτέχνη να γνωρίσει το άγνωστο. Στη σύγχρονη γλώσσα των ηλεκτρονικών ψηφίων, που συνομιλεί με αριθμητικά, οπτικά και αλφαβητικά σύμβολα, αντιπαράθετει το δικό του αλφάβητο, τη δική του γλώσσα, στο μεταίχμιο γραφής - ζωγραφικής. Έν αρχή ἦν ὁ λόγος, σύμφωνα με τις Γραφές. Στο έργο του Ξενάκη ο Λόγος είναι ταυτόχρονα αρχή και τέλος, αφού «ο θάνατος μίας γλώσσας γεννάει μία άλλη γλώσσα»³ και η ποιητική ερμηνεία και πράξη συμπλέκονται σε έναν αέναο φαύλο κύκλο κατάφασης - ματαίωσης.

such that kills information”². Only the creation of another human nature (trans-humanism) could conceive today’s world in its entirety. It is exactly this faculty of trans-, the trans-gression of the problem, which he attempts through his works.

Xenakis answers the above question with artistic action: he gives meaning, constructs and deconstructs, composes with analytical power a “new language”, equally or perhaps even more incomprehensible than the existing ones, in order to demonstrate through his work what the spirit and the intellect reject and disapprove: the modern Babel of information and data. His work seems to converse with the conception of the 5th Biennale’s central idea: “Between the Pessimism of the Intellect and the Optimism of the Will”. Its starting point can be the finding of a universal language, a common base of communication, but the “telos” (in the sense of ultimate purpose) is to overcome it through artistic action. This makes him a contemporary artist and intellectual with a sharp aesthetic knowledge and perception.

Xenakis detects where the Logos (Word) exists and potentially functions and where humans create: the printing space, the digital sites, the natural or artificial environment and the space of public action, i.e. what constitutes the contemporary sociopolitical reality. He absorbs, he replicates, he adds, he overlays, he re-contextualizes and amalgamates all the possible places on his artistic surface, resulting in a creative hieroglyphic chaos in his attempt to understand the world and to condense it at a poetic moment. He often goes beyond the boundaries of the painting surface and imprints his incomprehensible writing on cylindrical papyri, maps, objects, books, and architectural structures. Through repetition, overlap, and superposition he creates an artificial visual noise, equivalent perhaps to a coherent silence, where time defines the semiotic route in the artist’s attempt to meet the unknown. In the modern language of electronic digits, which converses with arithmetic, visual and alphabetic symbols, he juxtaposes his own alphabet, his own language, in the edge between writing - painting. *In the beginning was the Word* (Έν αρχή ἦν ὁ λόγος), according to the Scriptures. In Xenakis’ work the Logos is both the beginning and the end as “the death of a language gives birth to another language”³ and the poetic interpretation and action intertwine in an endless vicious circle of affirmation - cancellation. Logos, through all its different manifestations, i.e. as a rationale, as a speech, as an expression, as a representational narrative, as a revelation, as a reason, as an analogy, coexists in Constantin Xenakis’ work, often attributing an elusive tone to his grapheme imprints.

In the AMTh installation the artist recruits a variety of forms and objects, many of which refer to corresponding ancient ones, such as

Πρόσκληση σε γεύμα. Πρόκληση σε πόλεμο. Call for lunch. Challenge to war.

Παγκόσμιος Πόλεμος
World Wide War
2014
Ακρυλικό σε καμβά
Acrylic on canvas

Μαρμάρινη τράπεζα του 1^{ου} αι. μ.Χ.
Marble table dated to the 1st c. A.D.

Μαγικά όστρακα και δεσίματα. Η αγωνία της επιθυμίας.
Magical sherds and ties. The agony of longing.

Μαγικά Όστρακα (1) Magical Ostraka (1)
1988
Κεραμικό Ceramic

Μολύβδινος κατάδεσμος με εγχάρακτη
μαγική επίκληση από τάφο του 4^{ου} αι. π.Χ.
Lead *defixio* with an incised magical
invocation from a 4th c. B.C. grave

Ο Λόγος σε όλες τις διαφορετικές εκφάνσεις του, ως λογική διεργασία, ως ομιλία - έκφραση, ως αναπαραστατική αφήγηση, ως αποκάλυψη, ως αιτία, ως αναλογία, συνυπάρχουν στο έργο του Κωνσταντίνου Ξενάκη, προσδίδοντας συχνά μία ασύλληπτη χροιά στις γραφηματικές του αποτυπώσεις.

Στην εγκατάσταση στο ΑΜΘ ο καλλιτέχνης επιστρατεύει μία ποικιλία από φόρμες και αντικείμενα, πολλά από τα οποία παραπέμπουν σε αντίστοιχα της αρχαιότητας, όπως παπύρους, βιβλία, χάρτες, επιγραφές, περγαμινές, σαρκοφάγους, πινακίδες, όστρακα, σφραγιδόλιθους, στήλες, θραύσματα από σκεύη, φυλακτά, τα οποία τοποθετεί σε άμεσο διάλογο με τα αντικείμενα του Μουσείου. Η μορφολογική και εννοιολογική συνάφεια σύγχρονου και αρχαίου είναι εύλογη και εμφανής και εκτυλίσσεται σαν δύο παράλληλες πορείες που μπορεί να διαβαστούν ισάξια και να αφηγηθούν την ίδια ιστορία, αυτήν της ανθρώπινης ύπαρξης. Ο Ξενάκης αντλεί το υλικό του από το παρελθόν, το συνενώνει στο παρόν και αφουγκράζεται το μέλλον. Ενσωματώνει τις δικές του κατασκευές στο κατεξοχήν υλικό του Μουσείου με τρόπο που το σύγχρονο καλλιτεχνικό έργο αφομοιώνεται από τις αρχαιότητες, διαχέεται μέσα σε αυτές και συμπλέκει παρελθόν και παρόν, και σε περιπτώσεις το μέλλον, όταν το έργο του σχολιάζει καυστικά τα πιθανά σενάρια της ανθρώπινης ύπαρξης. Ο Ξενάκης ανασυνθέτει εικαστικά τον αποσπασματικό και πολυσήμαντο χωροχρόνο για να σχολιάσει το εύρος των πολιτισμικών προϊόντων, από τη θεσμική οργάνωση και την επιστήμη στην καθημερινή επικοινωνία, όπως αυτά εκφράζονται με τη γραφή, κατεξοχήν παράγωγο της ανθρώπινης ύπαρξης.

Η ιστορία των συμβόλων είναι η ιστορία του πολιτισμού μας και ο δημιουργός σε κάθε εποχή, αρχαία και σύγχρονη, χειρίζεται τα υλικά του αφομοιώνοντας τις αξίες της και παίζοντας με τα σύμβολά της. Θραύσματα αυτής της δημιουργίας φτάνουν στο κοινό σε μορφή πληροφορίας, άλλοτε με άμεσα εύληπτο μήνυμα και άλλοτε, μάλλον συχνότερα, με μήνυμα που πρέπει να αποκωδικοποιηθεί λόγω θραυσματικής ή/και ακατάληπτης πληροφορίας. Σημεία και σύμβολα, κώδικες και την αποκρυπτογράφησή τους πραγματεύεται και το έργο του Ξενάκη θέτοντας ένα σύνθετο και θεμελιώδες ερώτημα της συνύπαρξης: «Τί και κυρίως πώς επικοινωνούμε; Πώς το πνεύμα μετουσιώνεται σε ύλη; Πόση από την πληροφορία του μηνύματος φτάνει αυτούσια στον αποδέκτη και πώς αυτός την αντιλαμβάνεται και συνθέτει την πραγματικότητά του;»

papyri, books, maps, inscriptions, parchments, sarcophagi, tablets, sherds, sealstones, stelae, fragments of containers, amulets, which he places in direct dialogue with the Museum objects. The morphological and conceptual affinity of the contemporary and the ancient is reasonable and obvious and unfolds as two parallel routes that can be read equally and can narrate the same story, that of human existence. Xenakis derives his material from the past, he mends it in the present and he listens to the future. He incorporates his own structures in the Museum material in a way that the modern artwork is assimilated by the antiquities, it diffuses through them, and brings together the past and the present, and in certain cases the future, when his work comments caustically on the possible scenarios of human existence. Xenakis artistically reconstructs the fragmentary and multifaceted spacetime in order to comment on the range of cultural products, from institutional organization and science to everyday communication, as expressed in writing, the predominant derivative of human existence.

The history of symbols is the history of our culture and the creator of each era, ancient and modern, handles the available materials by assimilating its values and playing with its symbols. Fragments of this creation reach the public in the form of information, sometimes through a direct comprehensible message and sometimes, rather frequently, with a message that needs to be decoded due to the fragmentary and/or incomprehensible information. Xenakis' work deals with signs and symbols, codes and their decrypting, and puts forward a fundamental question of coexistence: "What and particularly how do we communicate? How does the intellect manifest into matter? How much of the information of the message reaches intact the recipient and how is it perceived and re-contextualized?"

¹ https://www.youtube.com/watch?v=q4T_-fFDqNA, 27.04.2015

² <https://www.youtube.com/watch?v=RZ1VGPSD0hA>, 15.05.15

³ <https://www.youtube.com/watch?v=4aVLgOtP3ws>, 15.05.15

Με φυλαχτά χρυσώνονται οι φόβοι. The fears are gilded with talismans.

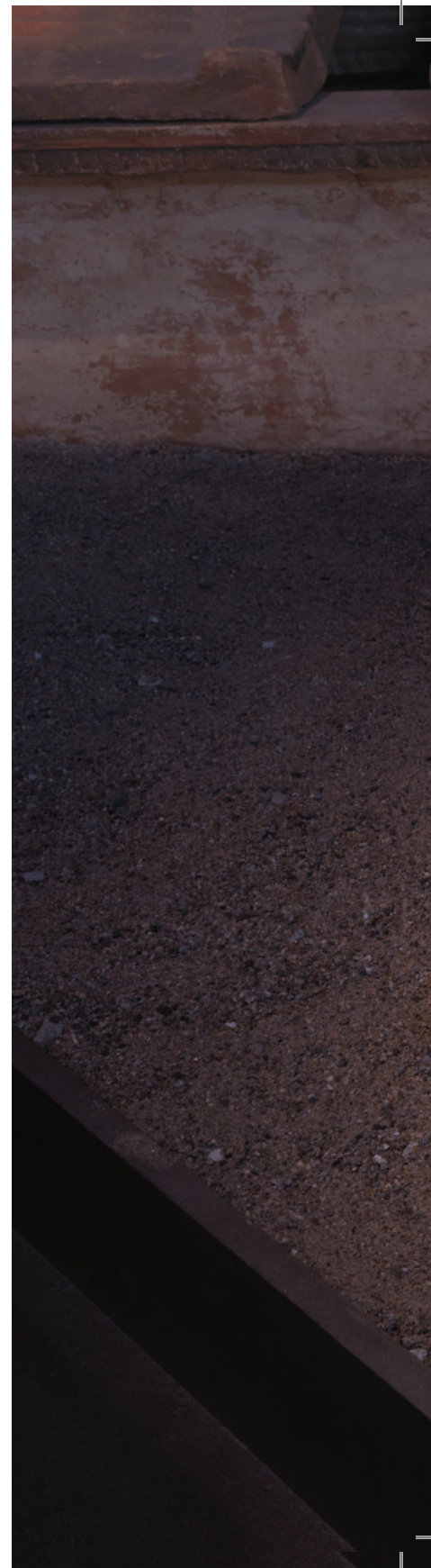
Κοσμήματα, κάποια από τα οποία ίσως ήταν και φυλακτά
Jewelry, some of which possibly served as amulets

12 Φυλακτά 12 Talismans
1988
Κεραμικό Ceramic

«Ὅνειρον εἰκάζοντες εἶναι τὸν βίον; ἢ ζῶμεν, τοῦ βίου τεθνηκότος;» Παλλαδᾶς ὁ Ἀλεξανδρεὺς, 4^{ος} αἰ. μ.Χ.
“Fancying that a dream is life? Or are we alive and is life dead?” Palladas of Alexandria, 4th c. A.D.

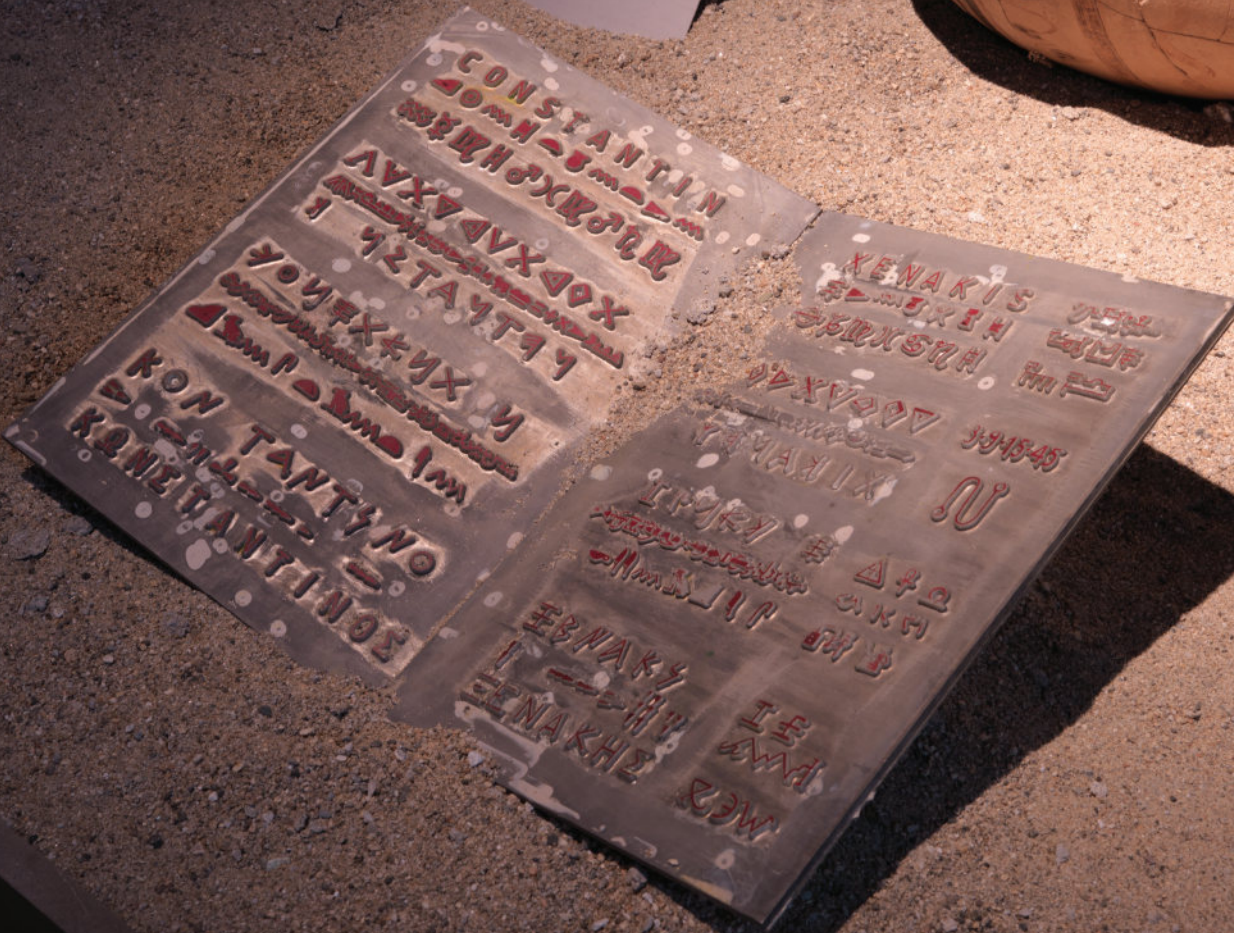
Το βιβλίο της ζωῆς The book of life
1995
Μεικτὴ τεχνικὴ - ἀντικείμενο Mixed media - object

Ταφικός ἀμφορέας-τεφροδόχος καὶ πήλινη λάρνακα τοῦ 5^{ου} αἰ. π.Χ.
Funerary amphora-urn and clay larnax dated to the 5th c. B.C.

Αμφώρα που χρησιμοποιήθηκε
ως νεκροθάλασσο.
Πολύχρωμη, Χαλκίδα
480-460 π.Χ.

Amphora used as an urn
Polychrome, Chalkidiki
480-460 B.C.

Κ. Ζηδωνίτης, C. Xenakis
To Bialik POC Guide: The Book of Life
1993
Μουσείο Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, Αθήνα
II 1

Θεοί και ήρωες

Gods and heroes

Marble bust of a bearded man, likely a deity or hero, displayed on a pedestal.

Marble bust of a bearded man, likely a deity or hero, displayed on a pedestal.

Marble bust of a bearded man, likely a deity or hero, displayed on a pedestal.

Large rectangular stone block with inscriptions, likely a fragment of a larger monument.

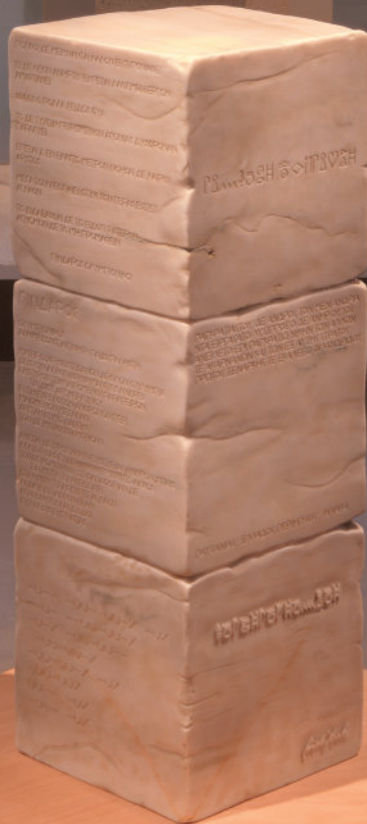
Marble statue of a standing figure, possibly a deity or hero, displayed on a pedestal.

Marble bust of a young man, likely a deity or hero, displayed on a pedestal.

Marble relief sculpture depicting a scene with figures, possibly a mythological or historical event.

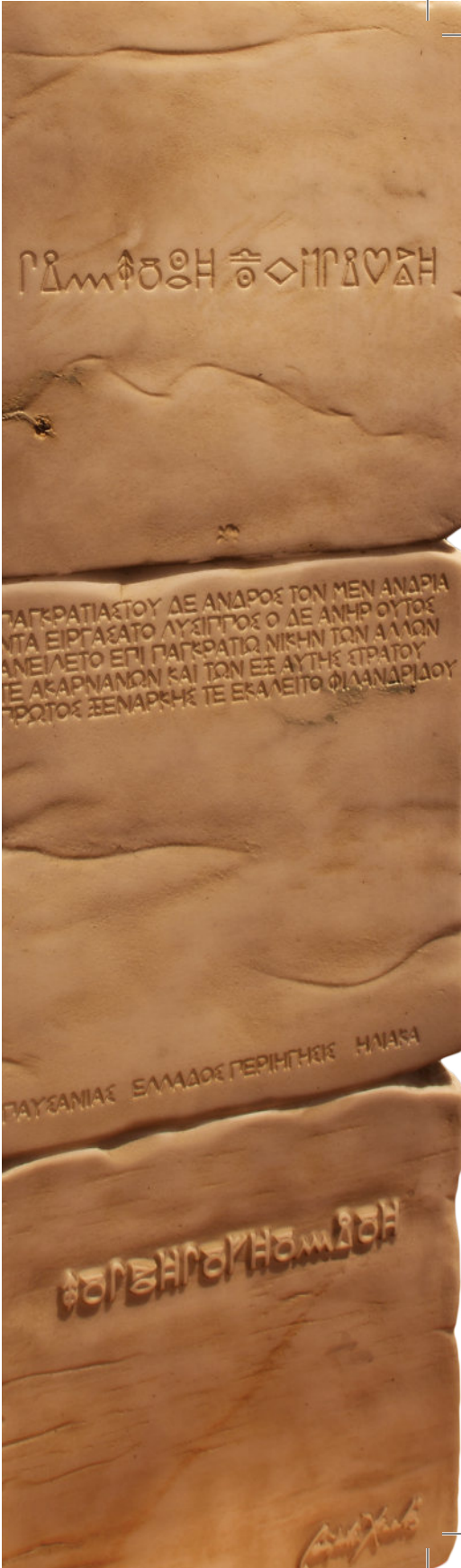
The
The N

Ξενάκης ἀνέθηκεν τῷ Διὶ Ὀλυμπίῳ.
Xenakis offered to Olympian Zeus.

ΔΙΙ ΟΛΥΜΠΙΩ
2012
Μάρμαρο Marble

Οι Ολύμπιοι θεοί μέσα από γλυπτά και αναθήματα της Μακεδονίας
The Olympian gods through sculptures and votives from Macedonia

Αρχαιότητες και Ξενάκης: ένα μουσειακό καλειδοσκόπιο

Ο Κωνσταντίνος Ξενάκης είναι ένας πολίτης του κόσμου λόγω του βίου, της παιδείας και των αναφορών στα έργα του. Αιγυπτιώτης Έλληνας, μαθήτευσε στην τέχνη στο Παρίσι, παρουσίασε για πρώτη φορά ατομικά το έργο του στη Σουηδία, δίδαξε στο Βερολίνο, εξέθεσε σε όλο τον κόσμο και ποτέ δεν υπέκυψε στη δεσμευτική γοητεία ενός τόπου ή ενός στυλ. (Πα)ακολουθώντας τη μέχρι σήμερα καλλιτεχνική διαδρομή και πολυετή πορεία του, διαφαίνεται ο ιδιαίτερος τρόπος του να σχολιάζει εικαστικά την κοινωνική πραγματικότητα, χρησιμοποιώντας τις έννοιες της σημειωτικής και την προβληματική του δομισμού και του μεταδομισμού.

Πηγή έμπνευσης του καλλιτέχνη αποτελούν ποικίλα σύμβολα, σημεία και υλικά κατάλοιπα από διάφορους παρελθοντικούς πολιτισμούς της Μεσογείου: αιγυπτιακά ιδεογράμματα, γραφές, λίθινες στήλες, πήλινες πινακίδες, όστρακα και ταλισμανικοί σφραγιδόλιθοι αλληλεπιδρούν με σύγχρονα σήματα, χάρτες, βιβλία ή κώδικες και μεταγράφονται εικαστικά σε έργα ζωγραφικής και χαρακτικής, σε τρισδιάστατες κατασκευές στον χώρο, σε περιβάλλοντα ή εγκαταστάσεις και πρόσφατα σε ψηφιακούς χώρους.

Στο πλαίσιο της φετινής, 5^{ης} Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης υπό τον γενικό τίτλο «Παλιές Διασταυρώσεις - Make it New III», το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης προσκάλεσε τον Κωνσταντίνο Ξενάκη, διοργανώνοντας την έκθεση «HEL(L)AS! ΠΑΝΤΟΥ!». Η θέση ενός σύγχρονου καλλιτέχνη σε ένα μουσείο αρχαίας τέχνης είθισται να στοιχειοθετείται στο πλαίσιο μίας «συνομιλίας» μεταξύ παλιού και νέου. Στην περίπτωση του Ξενάκη, αυτός ο «σιωπηλός διάλογος» συνιστά μία ιδιαίτερη πρό(σ)κληση για τον καλλιτέχνη, καθώς –όπως ο ίδιος αναφέρει– του δίνεται η ευκαιρία να βιώσει τον αρχαίο ελληνικό κόσμο, στον οποίο θεωρεί πως πνευματικά και μεταφυσικά ανήκει.

Και πράγματι, στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης η εικαστική συνεύρεση σύγχρονων έργων του Ξενάκη και αρχαίων τεχνουργημάτων γίνεται με τον πλέον άμεσο τρόπο: μέσα στους χώρους των μόνιμων εκθέσεων του Μουσείου, μέσα δηλαδή στο σύγχρονο «φυσικό» περιβάλλον των αρχαίων αντικειμένων. Η «συνάντηση» αυτή δεν βασίζεται, ωστόσο, μόνο σε αισθητικούς όρους αλλά και σε μία βαθύτερη συνειρμική μνήμη και αφήγηση, καθώς πρόκειται για έναν δημιουργό που αρύεται πλήθος φιλοσοφικών ιδεών και συμβολικών σημμάτων από τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Ακόμα και ο τίτλος «HEL(L)AS! ΠΑΝΤΟΥ!» υπογραμμίζει τον βασικό νοηματικό άξονα της έκθεσης: ότι η Ελλάδα ορίζεται με διαχρονικούς και διατοπικούς όρους, και «αλίμονο!»

Antiquities and Xenakis: a museum kaleidoscope

Constantin Xenakis is a citizen of the world, as his life, education and references in his artworks prove. He is a Greek of Egypt, who studied art in Paris, had his first solo exhibition in Sweden, taught in Berlin, exhibited all around the world and never succumbed to the seductive charm of a place or a style. Following his up to date artistic career and long course, his particular manner of commenting artistically on the current social reality is revealed, by using the concepts of semiotics and the problematic of structuralism and post-structuralism.

The artist's source of inspiration comprise various symbols, signs and material remains from various past Mediterranean cultures: Egyptian ideograms, writing symbols, stone columns, clay tablets, sherds and talismanic seals interact with contemporary signs, maps, books or codes and are artistically transcribed into paintings and prints, in three-dimensional structures in space, in environments or installations and recently in digital spaces.

For this year's 5th *Thessaloniki Biennale of Contemporary Art* under the general title "Old Intersections - Make it New III", the Archaeological Museum of Thessaloniki invited Constantin Xenakis and organised the exhibition "HEL(L)AS! EVERYWHERE!". The position of a contemporary artist in a museum of ancient art is usually justified by referring to a "discourse" between the old and the new. In the case of Xenakis, this "silent discourse" constitutes a particular challenge for the artist, as –according to his words– he is offered the opportunity to experience the ancient Greek world, to which he believes that spiritually and meta-physically belongs.

Indeed, in the Archaeological Museum of Thessaloniki the artistic coexistence of Xenakis' contemporary works with ancient artefacts is achieved in the most direct way: in the premises of the Museum's permanent exhibitions, i.e. in the contemporary "natural" environment of the ancient objects. However, this "meeting" is not only based on aesthetic terms but also in a deeper cohesive memory and narrative, as the artist derives philosophical ideas and symbolic forms from the ancient Greek culture. Even the title "HEL(L)AS! EVERYWHERE!" highlights the main conceptual axis of the exhibition: that Greece is defined by diachronic and interlocal terms, and "alas!" ("hélas!"), it can be detected everywhere. This perception is supported by the artist's entire career, as well as by the archaeological finds themselves.

The presentation of Xenakis' works among the ancient artefacts exhibited in the Archaeological Museum of Thessaloniki is not simply an

–“hélas!”– είναι παντού ανιχνεύσιμη. Μία αντίληψη που προβάλλεται από το σύνολο της εικαστικής πορείας του καλλιτέχνη, αλλά και υποστηρίζεται από τα ίδια τα αρχαιολογικά ευρήματα.

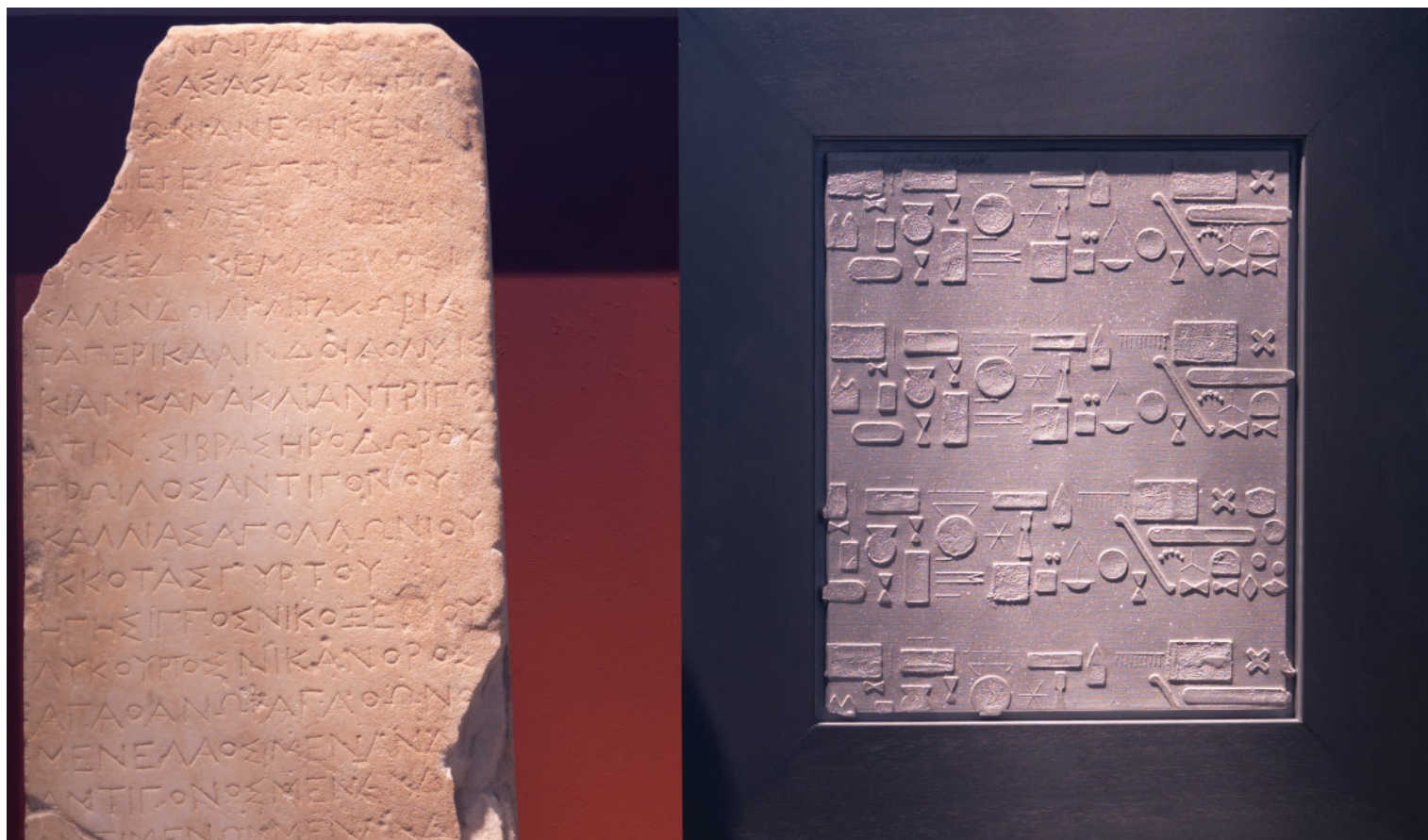
Η παρουσίαση των έργων του Ξενάκη ανάμεσα στα αρχαία τέχνηρα που εκτίθενται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης δεν επιδιώκει να καταδείξει απλώς τις πηγές από όπου ο καλλιτέχνης αντλεί την έμπνευσή του. Συνιστά, παράλληλα, μία ευκαιρία αναστοχασμού της αρχαιολογικής πρακτικής, η οποία καλείται στο παρόν να διαχειριστεί τα κατάλοιπα του παρελθόντος αποδίδοντάς τα στο κοινωνικό σύνολο. Τα σύμβολα και σχήματα που χρησιμοποιεί ο καλλιτέχνης, οι χάρτες του, τα βιβλία της ζωής ή οι πλήινες πινακίδες προσκαλούν σε μία ερμηνεία του υλικού και πραγματικού δείχνοντας αυτό που ίσως διαφεύγει. Τα έργα του Ξενάκη αναπτύσσουν με τις αρχαιότητες του Μουσείου μία σχέση ολογράμματος. Υπενθυμίζουν την ύλη των πραγμάτων, τη φθορότητα αλλά και τη δημιουργία, τη χαμένη βιογραφία των αντικειμένων και των εμπνευστών τους. Το Μουσείο μεταμορφώνεται με τα έργα του καλλιτέχνη σε ένα καλειδοσκόπιο, προτείνοντας μία νέα είδους τάξη μέσα από τον διασκορπισμό και την αταξία. Τα αρχαία τέχνηρα και τα σύγχρονα εικαστικά έργα του Ξενάκη εμπλέκονται ως δίσημοι οδοδείκτες στον λαβύρινθο παρελθόντος και παρόντος, θυμίζοντάς μας πως στο παρόν παράγουμε το παρελθόν του μέλλοντός μας.

Η συνύπαρξη αρχαιοτήτων και σύγχρονων εικαστικών έργων επιχειρεί, επιπλέον, να επαναπροσεγγίσει τις μουσειακές ταξινομήσεις, αφήνοντας να εννοηθούν αυτά που δεν έχουν ειπωθεί, καθώς τις περισσότερες φορές στα αρχαιολογικά μουσεία το παρελθόν συγκροτείται ως μία εξιδανικευμένη επικράτεια νοημάτων. Σε διάλογο με τη σύγχρονη τέχνη οι αρχαιότητες ενεργοποιούνται, εισέρχονται στον καθημερινό βίο και σχολιάζουν το παρόν. Λόγου χάρη, το έργο του Ξενάκη «Η ιστορία του €» που απεικονίζει τον χάρτη μίας Ευρώπης που το χρώμα της ξεθωριάζει –ή, μήπως, αιμορραγεί;– τοποθετημένο στην ενότητα που αφορά στη διοίκηση της ρωμαϊκής Θεσσαλονίκης, μοιάζει να συμπληρώνει την αρχαιολογική πληροφορία του εποπτικού κειμένου υπενθυμίζοντας τις διαχρονικές ματαιώσεις των συλλογικών προσδοκιών από τους χειρισμούς διαφόρων ηγεσιών. Η συνύπαρξη του έργου «Εξάπλωση της Γαλλίας» με τις σχεδιαστικές αναπαραστάσεις των γλυπτών από το ρωμαϊκό μνημείο των *Incantadas* (γνωστών και ως *Μαγεμένων*), που τον 19^ο αιώνα συλήθηκε από τον Γάλλο Miller και μεταφέρθηκε στο Λούβρο, θα μπορούσε να αποτελεί ένα πικρό σχόλιο για την οικειοποίηση

attempt to reveal the sources of his inspiration. It actually provides the opportunity to reflect on archaeological practice, which is called upon managing past remains and offering them to society. The symbols and the shapes the artist utilizes, the maps, the books of life or the clay tablets invite to an interpretation of the material and the substantial, by showing what perhaps eludes. Xenakis' works establish a relationship of a hologram with the Museum's antiquities. They remind the materiality of things, the perishability but also the creation, the lost biography of objects but also of the ones who created them. The Museum is transformed into a kaleidoscope, suggesting a new kind of order through dispersion and disorder. Ancient artefacts and contemporary artistic works are entangled as ambiguous guideposts in the labyrinth of the past and the present, reminding to us that in the present we produce the past of our future.

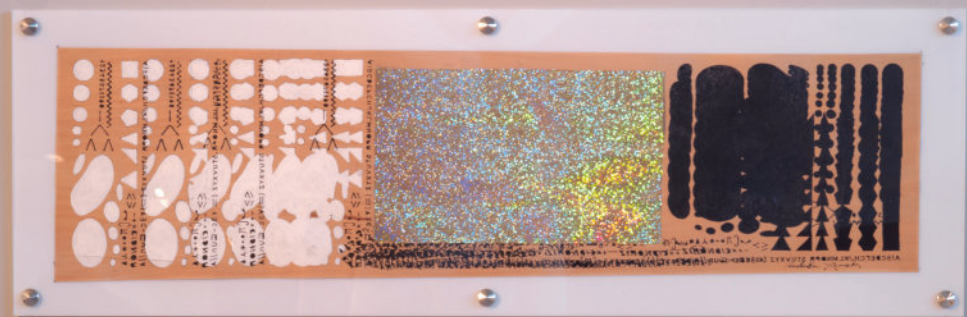
Moreover, this coexistence of antiquities and contemporary artistic works attempts to re-approach Museum classifications, allowing for those that have not been spoken to be implied, as in most of the cases in the archaeological museums past is composed as an ideal territory of meanings. Through a discourse with contemporary art antiquities are activated, enter everyday life and comment on the present. For example, the work of Xenakis entitled “History of €”, which depicts the map of a Europe which colour fades away –or perhaps bleeds?– placed in the exhibition unit dedicated to the administration of Roman Thessaloniki, seems to complete the archaeological information of the interpretive text by reminding the diachronic defeats of collective expectations by the management of various leaders. The coexistence of the work “Expansion of France” with the sketched representations of the sculptures from the Roman monument of *Incantadas* (also known as the *Charmed*), which was looted in the 19th century by the French Miller and was transported to the Louvre, could be viewed as a bitter comment on the appropriation of the others' past as a method of expanding authority. The work “World Wide War”, placed above the ancient offering table in the exhibition unit concerning the Macedonian household, encourages to a questioning on the concept of household, which essentially preconceives order, coexistence and offer, but is often disturbed by conflicting interests and is transformed into a battlefield. Finally, isn't it a sarcastic and thus brave attitude of modern humans towards death, the placement of the work “The book of life” as a grave sign between a clay larnax and a funerary amphora?

Ανάγλυφη και η ζωή μας... με εξάρσεις και βαθύνσεις. Our life is also in relief... with elations and depressions.

Αναθηματική ενεπίγραφη στήλη στον Ασκληπιό και τον Απόλλωνα (4^{ος} αι. π.Χ.)
Inscribed votive stele dedicated to Asclepius and Apollo (4th c. B.C.)

Ανάγλυφο 734 Relief 734
1987
Μεικτή τεχνική Mixed media

Λευκό για τη Δήμητρα. Μαύρο για την Περσεφόνη. Εσύ κοίτα τα δικά σου χρώματα!
White for Demeter. Black for Persephone. Look out for your own colours!

PSR

2009

Μεικτή τεχνική - αντικείμενο

Mixed media - object

**Σύμπλεγμα Δήμητρας και κόρης
 (Περσεφόνης) από ιερό της αρχαίας
 Λητής (τέλη 4^{ου}-αρχές 3^{ου} αι. π.Χ.)**
 Group of Demeter and daughter
 (Persephone) from a sanctuary at
 ancient Lete (late 4th-early 3rd c. B.C.)

του παρελθόντος των άλλων ως μίας μεθόδου επέκτασης των ισχυρών. Το έργο «Παγκόσμιος Πόλεμος», τοποθετημένο πάνω από την αρχαία τράπεζα προσφορών στην ενότητα του μακεδονικού οίκου, προσκαλεί σε έναν προβληματισμό για την έννοια του οίκου, που ενώ στον πυρήνα του προδικάζει την τάξη, τη συνύπαρξη και την προσφορά, συχνά διασαλεύεται από αντικρουόμενα συμφέροντα και γίνεται πεδίο πολέμου. Και δεν αποτελεί τάχα μία αυτοσαρκαστική και γι' αυτό γενναία στάση του σύγχρονου ανθρώπου απέναντι στον θάνατο, η τοποθέτηση του έργου «Το βιβλίο της ζωής» ως επιτάφιου σήματος ανάμεσα σε μία πλήλινη λάρνακα και έναν ταφικό αμφορέα;

Τα σχόλιά μας ως επιμελητριών της έκθεσης όχι μόνο προτείνουν μία ερμηνεία της σύνδεσης των αρχαιοτήτων με τη σύγχρονη τέχνη, αλλά σε καλούν να σκεφτείς την πολιτική φύση των τέχνηρων τόσο του παρόντος όσο και του παρελθόντος, καθώς συνιστούν κώδικες επικοινωνίας, εμπεριέχουν επιλογές, εκφράζουν τρόπους ύπαρξης στον κόσμο. Η συγκεκριμένη έκθεση είναι μία «έκθεση» του ίδιου του Μουσείου και του ρόλου που επιλέγει να έχει στην κοινωνία. Είναι μία θέση πολιτική, με την έννοια της συμμετοχής στα κοινά –αγαθά, πόρους, προβλήματα, αποφάσεις, προβληματισμούς.

Η έκθεση περιλαμβάνει συνολικά 42 έργα του Κωνσταντίνου Ξενάκη, κατασκευασμένα από το 1970 μέχρι και το 2014, αντιπροσωπευτικά της μέχρι σήμερα μακράς καλλιτεχνικής διαδρομής του. Μέσα από δύο βίντεο και σαράντα έργα σε ποικίλα εικαστικά μέσα και υλικά –έργα ζωγραφικής (ακρυλικά σε μουσαμά, καμβά ή χαρτί), χαρακτικά (μεταξοτυπίες), κατασκευές/αντικείμενα μεικτής τεχνικής (κεραμικά, λίθινα, από χαρτί κ.ά.) και εγκαταστάσεις– ο Ξενάκης σχολιάζει τόσο την τρέχουσα πραγματικότητα όσο και υπερβατικές, διαχρονικές αξίες. Το ίδιο, εξάλλου, ισχύει και για τις αρχαιότητες της συλλογής του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης: εκφράζουν συλλογικές αξίες και αισθητικές της εποχής που κατασκευάστηκαν και χρησιμοποιήθηκαν.

Το έργο του Ξενάκη βρίσκεται στον χώρο του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης ένα πνευματικό ταίρι, συναντά τις αφετηριακές αναφορές του και αποκτά ένα ελκυστικό ερμηνευτικό πλαίσιο.

Our comments, as curators of the exhibition, not only suggest an interpretation of the association of antiquities with contemporary art, but also support thinking upon the political nature of artefacts of both the present and the past, as they comprise communication codes, they incorporate choices and they express ways of existence in the world. This particular exhibition is an “exposition” of the Museum itself and the role it chooses to play in the world. It is a political statement, in the sense of participating in the common –goods, sources, problems, decisions and questions.

The exhibition includes a total of 42 works by Constantin Xenakis, created between 1970 and 2014, representative of his up to now long artistic course. Through two videos and forty works of various artistic media and materials –paintings (acrylics on canvas or paper), prints (serigraphy), structures/objects of mixed media (ceramics, stone, paper etc.) and installations– Xenakis comments on current reality and transcendent, diachronic values. The same accounts for the antiquities of the collections of the Archaeological Museum of Thessaloniki: they express the collective values and the aesthetics of the time they were manufactured and used.

Xenakis’ work finds in the halls of the Archaeological Museum of Thessaloniki a spiritual match; it meets its basic references and acquires an attractive hermeneutic frame.

Ευαγγελία Τσαγκαράκη
Αρχαιολόγος, ΑΜΘ

Στυλιάννα Γκαλινίκη
Αρχαιολόγος, ΑΜΘ

Evangelia Tsangaraki
Archaeologist, AMTh

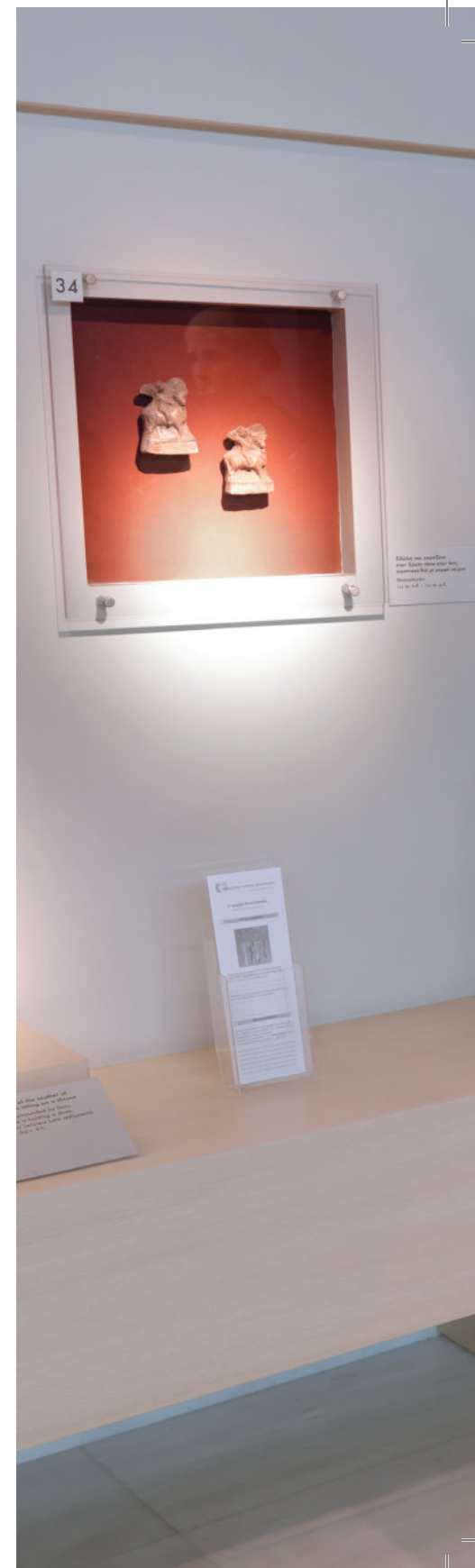
Styliana Galiniki
Archaeologist, AMTh

Ιερές γλυφές, το βιβλίο της ζωής μας. Ένα αντίτυπο για τον καθένα!
 Hieroglyphics, the book of our life. A copy for everyone!

Το βιβλίο της ζωής 3 The book of life 3
 1997
 Μεικτή τεχνική - αντικείμενο Mixed media - object

Αγαλμάτια και ειδώλια θεοτήτων από την Αίγυπτο και την Ανατολή
 Statuettes and figurines of gods from Egypt and the East

Οι λατρείες θεοτήτων από την Αίγυπτο και την Ανατολή

διαδόθηκαν στη Μακεδονία
κυρίως από τον 4ο αι. π.Χ.
και παρέμειναν δημοφιλείς
ως την ύστερη αρχαιότητα.

Είχαν συχνά μυστηριακό χαρακτήρα,
αποσπούντας έλλογία από τους πιστούς
να μυσθούν μέσω ενός τελετουργικού τυπικού.

Η μέση ήταν προαιρετική και ατομική.
Με τη ένταξη σε μια λατρευτική ομάδα
και τη διαμεσολάβηση προσωπικού ιερούργου
έκριναν θεότητες,
οι οποίοι επέδωκαν την ασφάλεια στη ζωή
και τη παρότρυναν προς θάνατο.

The cults of deities from Egypt and the East

spread through Macedonia,
mainly from the 4th c. B.C. onward,
and remained popular until late antiquity.

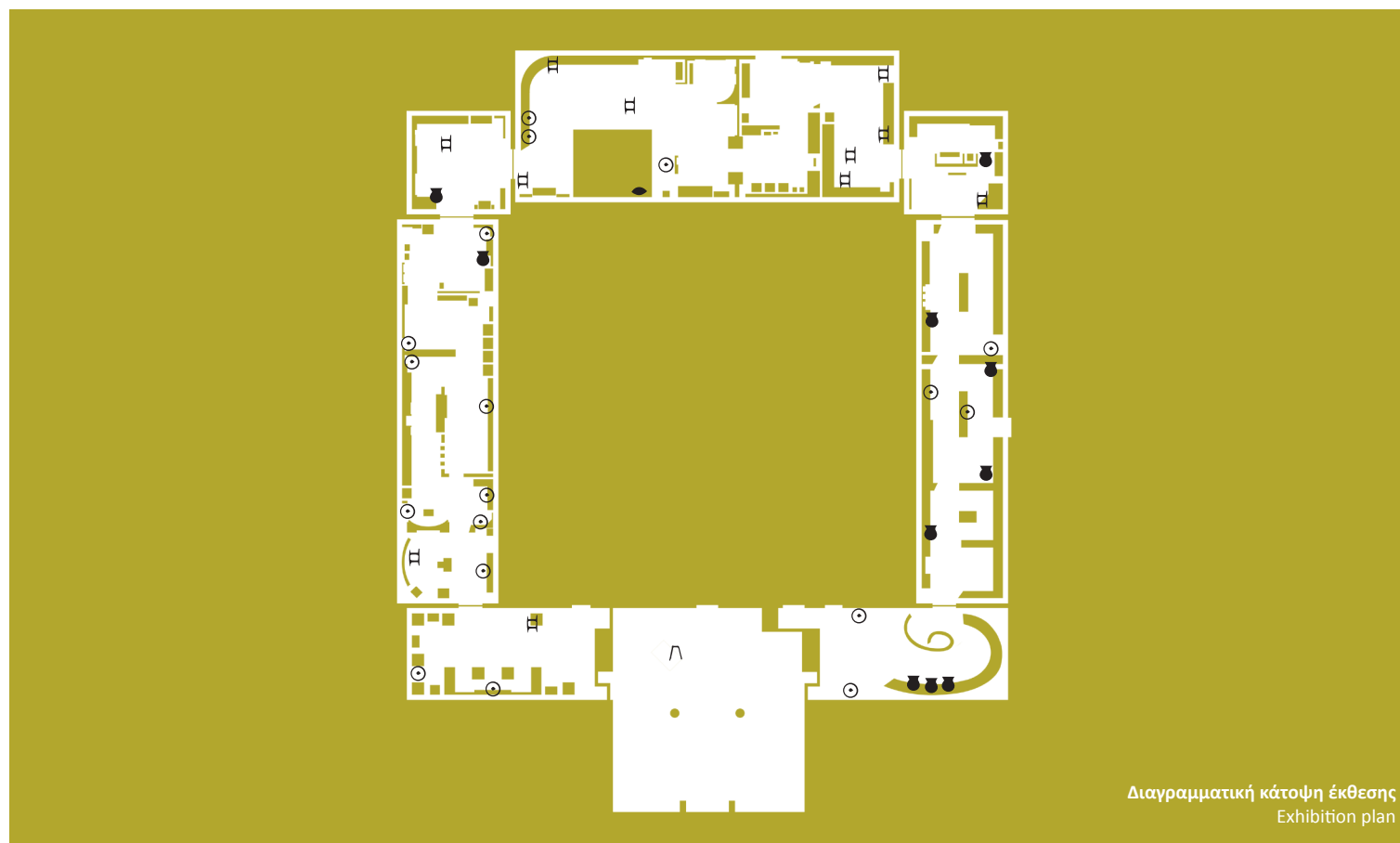
They usually had
something of a mystery cult about them,
meaning that their followers
needed to be initiated
through a formal ritual.

Initiation was optional and personal.
By being initiated into a cult group
and through the personal communication
with a deity
the faithful sought security in life
and bliss after death.

Επίγραμμα διατάσσοντας θεούς και θεοτήτες
από την Αίγυπτο και την Ανατολή
στον ναό του Διός στην Αθήνα
π. 100 π.Χ.

Επίγραμμα διατάσσοντας θεούς και θεοτήτες
από την Αίγυπτο και την Ανατολή
στον ναό του Διός στην Αθήνα
π. 100 π.Χ.

Το κύριο ζήτημα της μουσειογραφικής μελέτης της έκθεσης «HEL(L)AS! ΠΑΝΤΟΥ!» υπήρξε η ανάδειξη των σύγχρονων έργων του Κωνσταντίνου Ξενάκη, με τρόπο που να διευκολύνεται ο διάλογός τους με τα αρχαία ευρήματα. Δεδομένου ότι πρόκειται για μια περιοδική έκθεση, της οποίας τα εκθέματα εμφανίζονται διάσπαρτα σε τμήματα της μόνιμης έκθεσης του Μουσείου, η μελέτη επιδίωξε να μετατρέψει την περιήγηση του επισκέπτη σε μια μορφή αναζήτησης.

The main purpose of the museographic study of the exhibition “HEL(L)AS! EVERYWHERE!” was to enhance the contemporary art-works of Constantin Xenakis, in order to facilitate their discourse with the ancient finds. Since this is a temporary exhibition, which works are presented dispersed in units of the Museum’s permanent exhibition, the study aimed at turning the visitor’s tour into a form of exploration.

Οι λύσεις στα παραπάνω ζητήματα δόθηκαν μέσα από τον σχεδιασμό και την επιλογή των υλικών κατασκευής των προθηκών που φιλοξενούν τα σύγχρονα έργα, καθώς και τον σχεδιασμό του εποπτικού - ερμηνευτικού υλικού.

Σχεδιάστηκαν τέσσερα τραπέζια κεκλιμένης οριζόντιας επιφάνειας προκειμένου να δεχτούν έργα τριών διαστάσεων σε μορφή βιβλίου, προσομοιάζοντας έτσι σε τραπέζι αναγνωστηρίου. Επιπλέον, το αναλόγιο που φέρει το έργο «Ξενάκης» προσφέρει έναν διαφορετικό τρόπο αφήγησης και επικοινωνίας του έργου με τον επισκέπτη. Ως προς τον χειρισμό των επιπρόσθετων κατασκευών σε σχέση με τα αρχαία ευρήματα ξεχωρίζει το έργο «14 Μονόλογοι», όπου η προθήκη συμπληρώνει το εκμαγείο αρχαίου κίονα πάνω στο οποίο τοποθετήθηκε. Αξίζει να σημειωθεί η διαγώνια, ως προς το ορθογώνιο σχήμα του φουαγέ του Μουσείου, τοποθέτηση της εγκατάστασης «Το βιβλίο της ζωής, δεύτερο κεφάλαιο. Ο Μέγας Αλέξανδρος κι εγώ», η οποία με τον τρόπο αυτό σηματοδοτεί μέσα από τους συνθετικούς της άξονες τα σημεία εκκίνησης και λήξης της έκθεσης. Σε πολλές περιπτώσεις επιλέχθηκε η απευθείας ανάρτηση των έργων στις επιφάνειες του Μουσείου, δίχως περιττές κατασκευές που θα δημιουργούσαν επιπλέον παρεμβολές στη διαδικασία προσέγγισης της έκθεσης.

Οι κατασκευές που σχεδιάστηκαν δρουν ως μεταβατικός τόπος μεταξύ των αρχαιολογικών ευρημάτων και των σύγχρονων έργων, καθώς συμβάλλουν στην εξεύρεση της ισορροπίας ανάμεσα στις δύο διαφορετικές χρονικά πραγματικότητες. Παραλαμβάνουν ως δέκτες τη σύγχρονη σκοπιά της δημιουργίας και την εναποθέτουν/μεταφέρουν, ως πομποί, σε εποχές που απαρτίζουν την πραγματικότητα του Μουσείου, δρώντας ως μεσάζοντες ανάμεσα στο παρελθόν και στο παρόν.

Επιλέχθηκαν υλικά, όπως ανεπεξέργαστη ξυλεία και plexiglass είτε γαλακτερού χρώματος είτε απόλυτης διαφάνειας. Με αυτόν τον τρόπο η υλικότητα των νέων κατασκευών, μέσω της αδρότητας και της διαπερατότητας των επιφανειών τους, παρεμβαίνει ελάχιστα στις διαλεκτικές σχέσεις.

Τέλος, μέσα από τον σχεδιασμό ενός εντύπου που διανέμεται στον επισκέπτη και λειτουργεί ως ερμηνευτικό υλικό της έκθεσης συνδυάζονται μουσειολογικές και μουσειογραφικές ερμηνευτικές πληροφορίες. Έτσι, το σύνολο του εποπτικού υλικού λειτουργεί εν είδει «ορειβατικών σημαδιών» μέσα στη μόνιμη έκθεση του Αρχαιολογικού Μουσείου, ανάμεσα στα εκθέματα του οποίου ο επισκέπτης ανακαλύπτει τα σύγχρονα έργα και εμπλέκεται στις σχέσεις που σύγχρονες και αρχαίες φωνές έχουν υφάνει.

loopo STUDIΟ
Ομάδα αρχιτεκτόνων μηχανικών

Solutions to these issues were given through the design and the selection of the manufacture materials of the showcases that host the contemporary works, along with the graphic design of the informative - interpretative material.

Four tables with an inclined horizontal surface were designed in order for three-dimensional works in the form of a book to be placed on them, thus resembling a reading table. Moreover, the bookstand that bears the work “Xenakis” provides a different way of narrating and communication between the work and the visitor. Regarding the treatment of the additional structures in relation to the ancient finds, the work “14 Monologues” stands out, where the showcase is placed on an ancient column’s cast, hence complementing it. It is worth mentioning the diagonal, in relation to the rectangular shape of the Museum’s foyer, placement of the installation “The book of life, second chapter. Alexander the Great and I”, which actually marks, through its synthetic axes, the starting and ending points of the exhibition. In many cases the direct suspension of the works on the Museum’s surfaces was preferred, without any unnecessary structures that could cause further interference in the process of approaching the exhibition.

The structures were designed to act as a transitional place between the archaeological finds and the contemporary works, as they contribute in finding the balance between the two different time realities. They accept as receivers the contemporary perspective of the creation and they deposit/transfer is, as transmitters, to times that compose the Museum’s reality, acting as intermediaries between the past and the present.

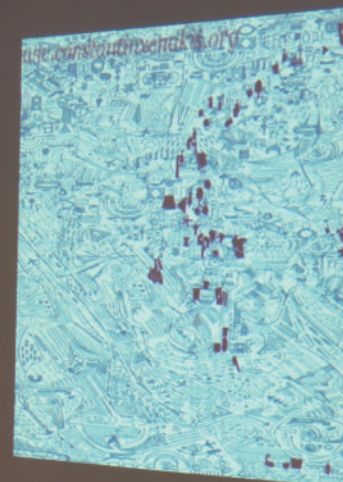
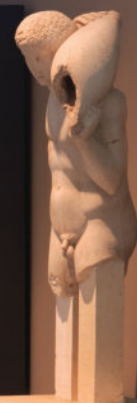
The selected materials include unprocessed wood and Plexiglas of milky colour or absolute transparency. In this way the materiality of the new structures is characterised by minimum interference in the dialectic relationships, through the coarseness and the permeability of their surfaces.

Finally, the design of a leaflet offered to the visitors, which also serves as interpretive material of the exhibition, combines museologic and museographic interpretive information. By this way, the total of the informative material operates as “climbing signs” through the permanent exhibition of the Archaeological Museum, where the visitor discovers the contemporary works among the ancient finds and is entangled in the relationships that contemporary and ancient voices have woven.

loopo STUDIΟ
Team of architects engineers

«Θάλαττα, θάλαττα!». Μωσαϊκό ταξιδιών και ναυαγίων.
"The sea, the sea!". A mosaic of journeys and shipwrecks.

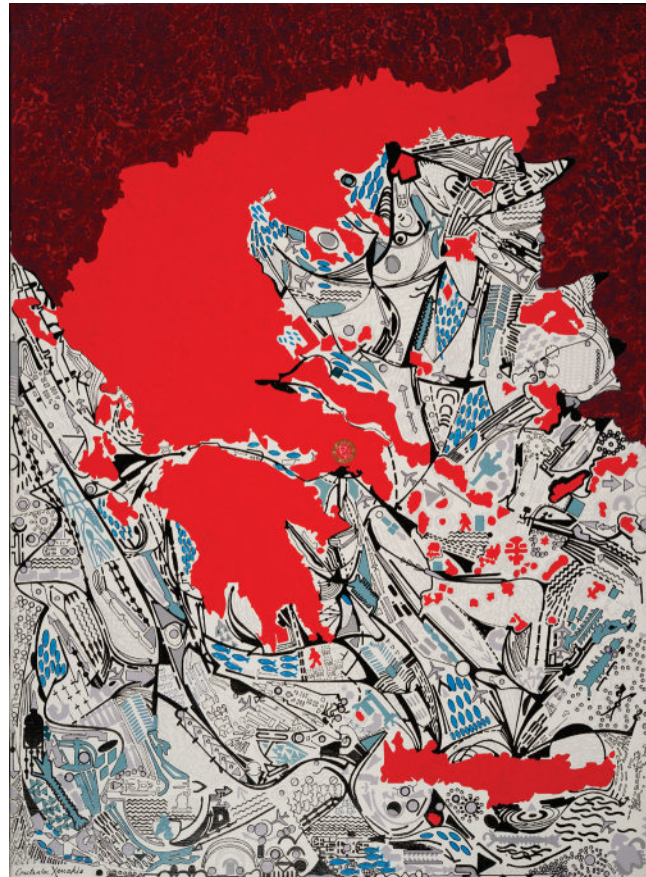

Ο λαβύρινθος Ελλάς (ΑΔΙΕΞΟΔΟ) Labyrinth Hellas (NO WAY OUT)
1973

Βίντεο Video

Οι κώδικες, τα μυστικά, τα χαμένα σύμβολα Codes, Secrets, Lost Symbols
2012

Βίντεο Video

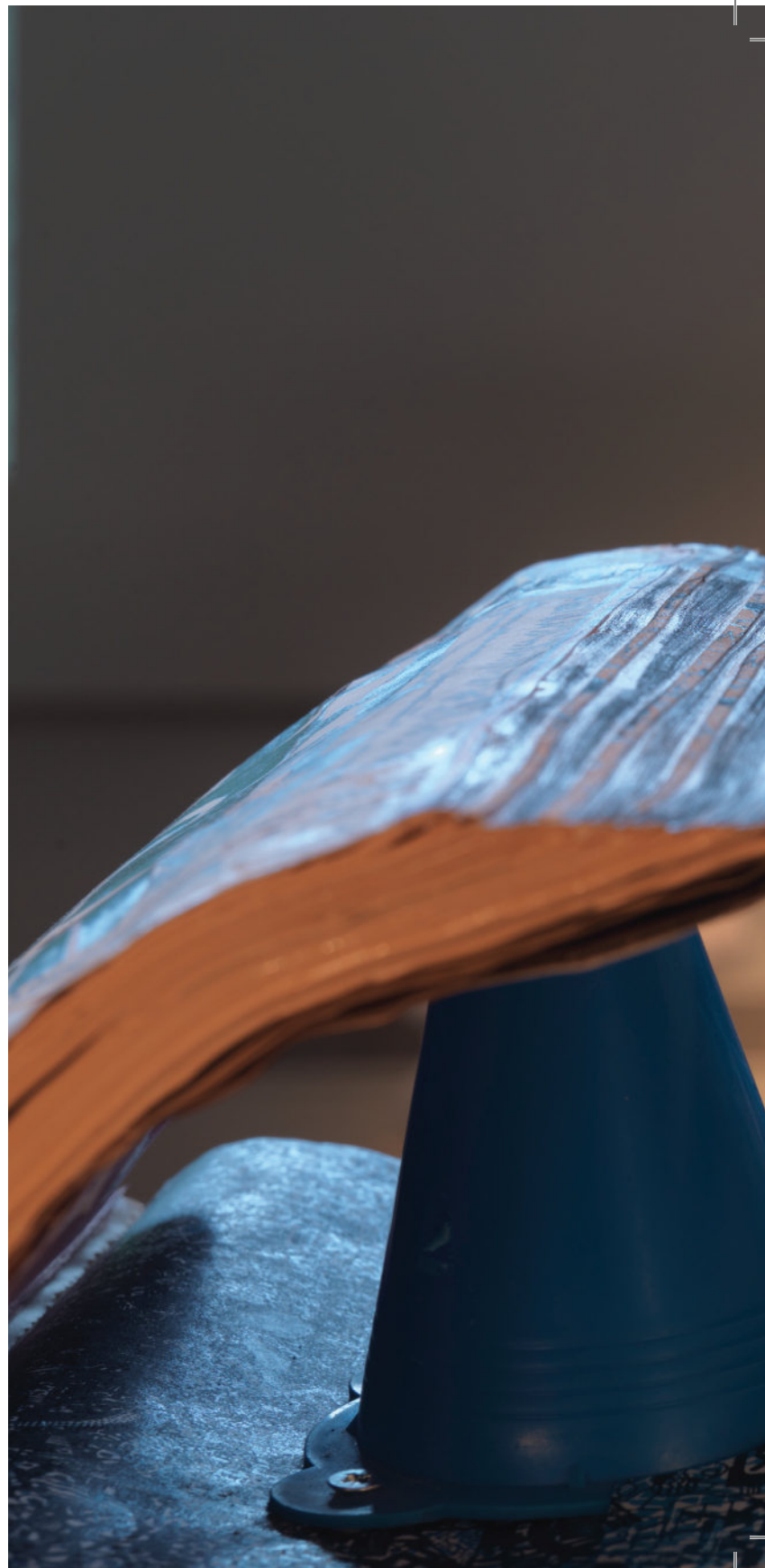

Η ελληνική θάλασσα The Greek sea
2013

Ακρυλικό σε καμβά Acrylic on canvas

Ψηφιδωτό δάπεδο ρωμαϊκής έπαυλης από τη Θεσσαλονίκη,
με παράσταση Διόνυσου και Αριάδνης
Mosaic floor from a Roman villa in Thessaloniki,
depicting Dionysus and Ariadne

Όπου κι αν ταξιδέψεις, από την Ιθάκη δεν γλιτώνεις.
Wherever you may travel, you cannot avoid Ithaca.

Ιθάκη Ithaka
2013
Μεικτή τεχνική - αντικείμενο Mixed media - object

Πορτρέτο δημόσιου άνδρα
της ρωμαϊκής Θεσσαλονίκης
Portrait of a public figure
of Roman Thessaloniki

Χαίρω πολύ, Ξενάκης.
Xenakis, nice to meet you.

Ξενάκης Xenakis
1995
Μεικτή τεχνική - αντικείμενο
Mixed media - object

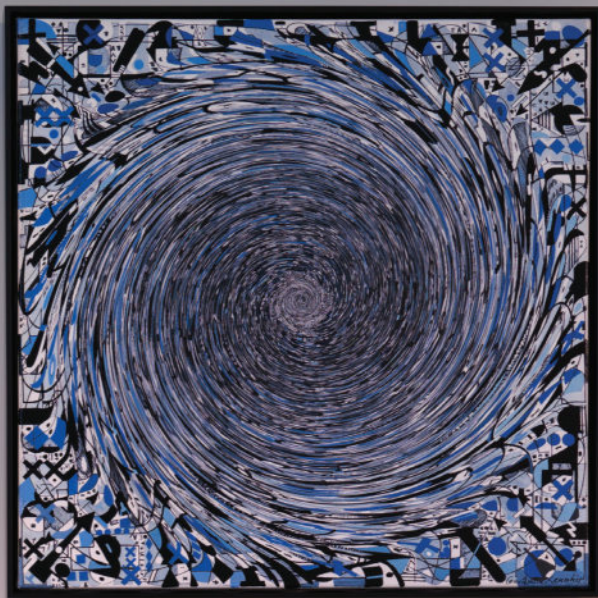

Φράκταλ 13 Fractal 13
2009

Ακρυλικό σε καμβά Acrylic on canvas

Τμήματα ψηφιδωτού ρωμαϊκών χρόνων με
προσωπογραφίες της Άνοιξης και του Χειμώνα
Parts of a Roman mosaic depicting
personifications of Spring and Winter

Ω! Δίνες των χρωμάτων. Οδύνες του χρόνου. Oh! Spins of colours. Pains of time.

Φράκταλ 18 Fractal 18
2009
Ακρυλικό σε καμβά Acrylic on canvas

*Ο κύκλος της ζωής έκλεισε. Πώς μοιάζει όμως με ανοιχτό βιβλίο;
The circle of life was closed. But how does it look like an open book?*

Κείμενα των σαρκοφάγων Texts of the sarcophagi
1999
Μεικτή τεχνική - αντικείμενο Mixed media - object

Ταφικά μνημεία και κτερίσματα από τα αρχαία νεκροταφεία της Θεσσαλονίκης
Funerary monuments and offerings from the ancient cemeteries of Thessaloniki

Χρυσά αρχαία και σύγχρονα στολίδια... Μικροί αγώνες ενάντια στη φθορά.
Gold ancient and modern ornaments... Small struggles against decay.

Κοσμήματα από ταφές ρωμαϊκών χρόνων
στη Θεσσαλονίκη
Jewelry from Roman graves in Thessaloniki

Πινακίδες Tablets
1982
Κεραμικό Ceramic

Γ Πλατεία Διοικητηρίου

Η διαχρονική γειτονιά της διοίκησης

Γ Γύρω στα τέλη του 3ου αι. π.Χ.
χτίζεται εδώ ένα μεγάλο οικοδόμημα,
τι το οποίο ίσως ήταν η ανακτορική κατοικία
τι των Μακεδόνων βασιλέων στη Θεσσαλονίκη.
Τ Το κτήριο αυτό λειτουργεί ως τα τέλη του 1ου αι. π.Χ.

Σ Στη θέση του κτίζεται αργότερα ένα νέο κτήριο,
μ μεγάλο και επιβλητικό, που ίσως στεγάζει
τι το κέντρο της ρωμαϊκής διοίκησης της πόλης.
Κ Καταστρέφεται γύρω στο 150 μ.Χ.

Σ Σταδιακά, ο χώρος αλλάζει χρήσεις
έ έως τα νεότερα χρόνια, οπότε ανακτά
τι την αρχική διοικητική χρήση του:
ο οθωμανικό Διοικητήριο επί Τουρκοκρατίας,
έ έδρα του Υπουργείου Μακεδονίας - Θράκης σήμερα.

Dioikitiriu Square

Seat of government for centuries

Around the end of the 3rd c. B.C.,
a large structure was erected here
which may have been the palatial residence
of the Macedonian kings in Thessaloniki.
It was in use until the end of the 1st c. B.C.

Later, a new, large and imposing building
was erected in its place, which may have housed
the seat of the Roman administration of the city.
This was demolished around 150 A.D.

Over the centuries, the site was used for different purposes.
In modern times it regained
its original administrative function:
it served as the administrative headquarters
in the days of Ottoman sovereignty,
and today it is the seat of the Ministry of Macedonia and Thrace.

Κάθε διοίκηση κάποτε ξεθωριάζει...
Every administration eventually fades...

K. Davalos, C. Davalos
Η ιστορία του € - History of €
2014
Μεικτή τεχνική - ακρυλικό σε καμβά - Mixed media - acrylic on canvas

Η ιστορία του € History of €
2014
Μεικτή τεχνική - ακρυλικό σε καμβά
Mixed media - acrylic on canvas

**Εκθεσιακή ενότητα για τη
διοίκηση της Θεσσαλονίκης
στα ρωμαϊκά χρόνια**
Exhibition unit dedicated to the
administration of Thessaloniki
during the Roman times

Economy and trade

Thessaloniki's basic advantage, its location, made it the most significant trading center in Macedonia and the entire Balkan Peninsula.

How much did the sea transfer of goods from Thessaloniki cost?

The emperor Diocletian's edict *Concerning the maximum tariffs* (301 A.D.).

sets the maximum tariff on merchandise in denarii per modius *castrensis* (a unit of volume).

For example:

Ab Alexandria Thessalonica in k mo uno X duodecim,
meaning, "from Alexandria to Thessaloniki one modius castrensis = 12 denarii"

[a Nicome]dia Thessalonica in k. mo uno X otto,
meaning, "from Nicomedia to Thessaloniki = 8 denarii"

a Roma Thessalonica in k mo uno X decem et otto
meaning, "from Rome to Thessaloniki = 18 denarii"

Ως πρωτεύουσα ρωμαϊκής επαρχίας
Ως πρωτεύουσα ρωμαϊκής επαρχίας
η Θεσσαλονίκη συγκεντρώνει τώρα
επιχειρηματίες, βιοτέχνες και εμπόρους
από την Ιταλία και από τη Μ. Ασία.

Τα ευρήματα που φέρνουν στο φως οι ανασκαφές,
όπως τα εισαγμένα αγγεία που βλέπετε εδώ,
δίνουν την εικόνα ενός σημαντικού εμπορικού κέντρου.

thanks to the construction of the Via Egnatia.
As the capital city of a Roman province,
Thessaloniki drew
businessmen, manufacturers, and merchants
from Italy and Asia Minor.

The finds brought to light through excavations,
such as the imported pottery displayed here,
present the picture of Thessaloniki as an important trade.

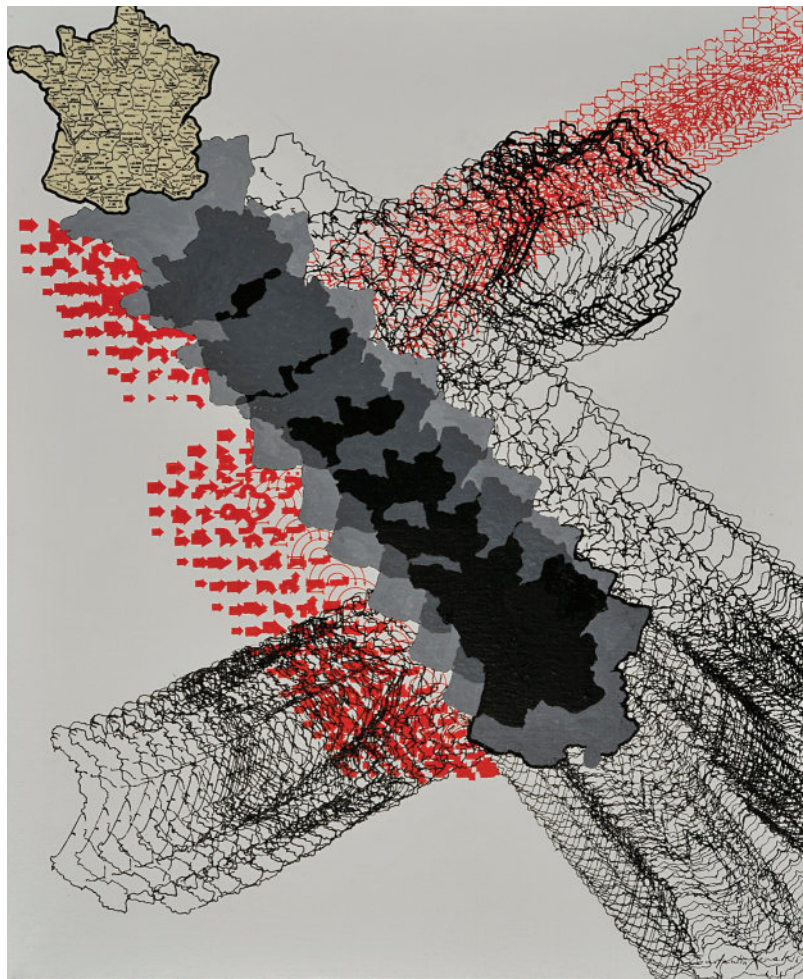
Στη Μεσόγειο με σχεδία... Sailing the Mediterranean by raft...

Εκθεσιακή ενότητα για τις εμπορικές σχέσεις
της Θεσσαλονίκης με λιμάνια της Μεσογείου
Exhibition unit regarding the commercial relationships
of Thessaloniki with Mediterranean harbours

Πινακίδα αρ. 3 Tablet no 3
1982
Κεραμικό Ceramic

Τα αρχαία αποξηλώνονται όταν οι χώρες εξαπλώνονται!
Antiquities are looted when countries are expanded!

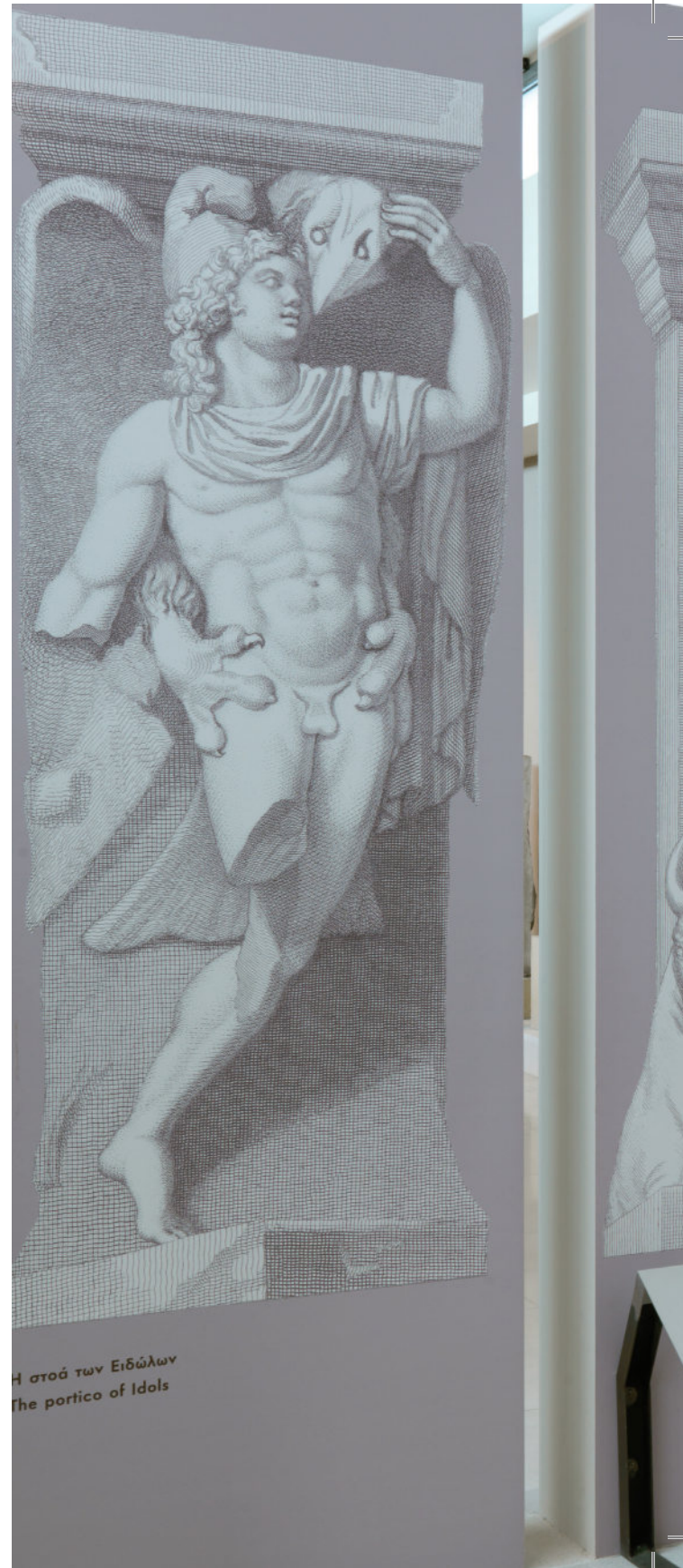
Εξάπλωση της Γαλλίας Expansion of France

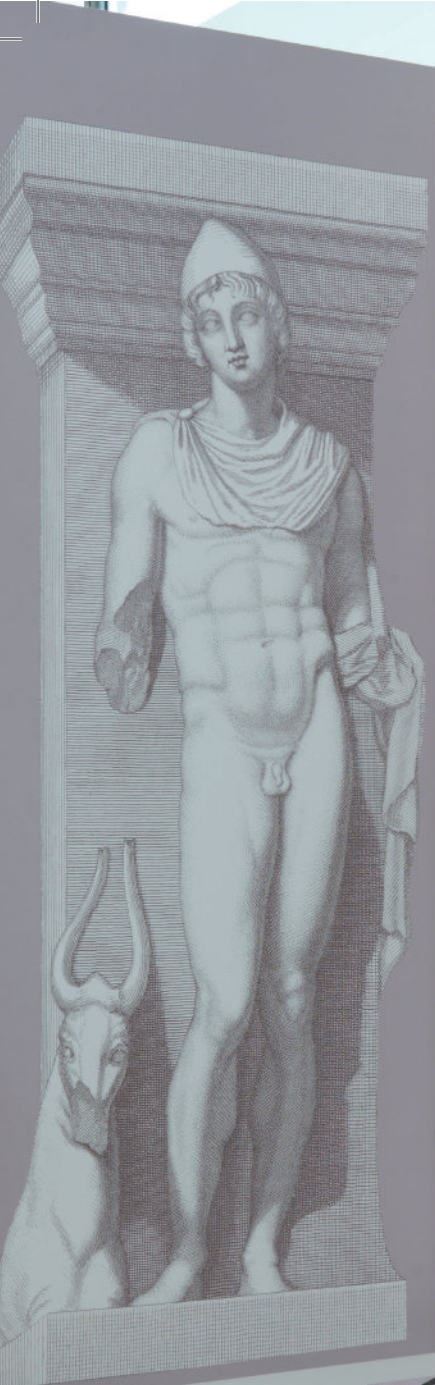
1977

Ακρυλικό σε καμβά Acrylic on canvas

Το ρωμαϊκό μνημείο των *Μαγεμένων* (*Las Incantadas*) που μεταφέρθηκε τον 19^ο αιώνα από τη Θεσσαλονίκη στο Μουσείο του Λούβρου
The Roman monument of the *Charmed* (*Las Incantadas*) transported in the 19th century from Thessaloniki to the Louvre

Η στοά των Ειδώλων
The portico of Idols

Ο σκελετός της ενωμένης Ευρώπης. Ίσιο το κορμί!
The skeleton of the united Europe. Keep the body straight!

Εκθεσιακή ενότητα για τη λατρεία και τους
θρησκευτικούς συλλόγους στη ρωμαϊκή Θεσσαλονίκη
Exhibition unit dedicated to the cult and the
religious associations in Roman Thessaloniki

Η λατρεία Worship

Το θρησκευτικό κέντρο της πόλης
βρισκόταν στα δυτικά, κοντά στην κύρια είσοδό της.
Παλιότερα, όταν στο ελληνιστικό χρόνο
το κενό των αρχαϊκών θεοτήτων.

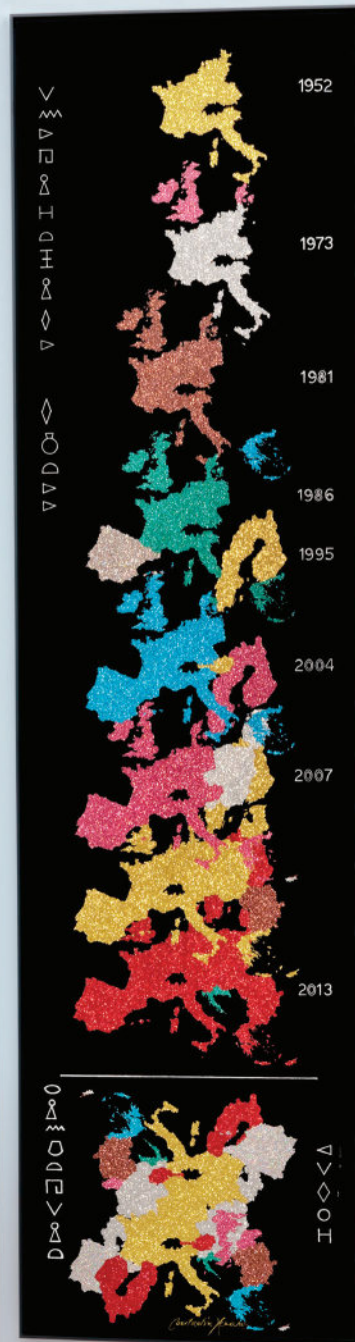
Στα ρωμαϊκά χρόνια
σημασία πήρε ένα από τα μεγάλα ναούς
που κατασκευάστηκαν
με το υλικό ενός προγενέστερου
της Αραβικής Σουλτανίας (ήλθοντες στα α. π.Χ.).
Και το ένα παλαιότερο (ήλθοντες στα α. π.Χ.).

The religious center of Thessaloniki

was to the west, near the city's main entrance.

In the Hellenistic Age, its nucleus
was the sanctuary of Egyptian deities.

During Roman years
a great temple would also rise to prominence,
constructed using materials from an older,
Achaean temple (dated to the late 4th or 5th C.).
Both are mentioned below.

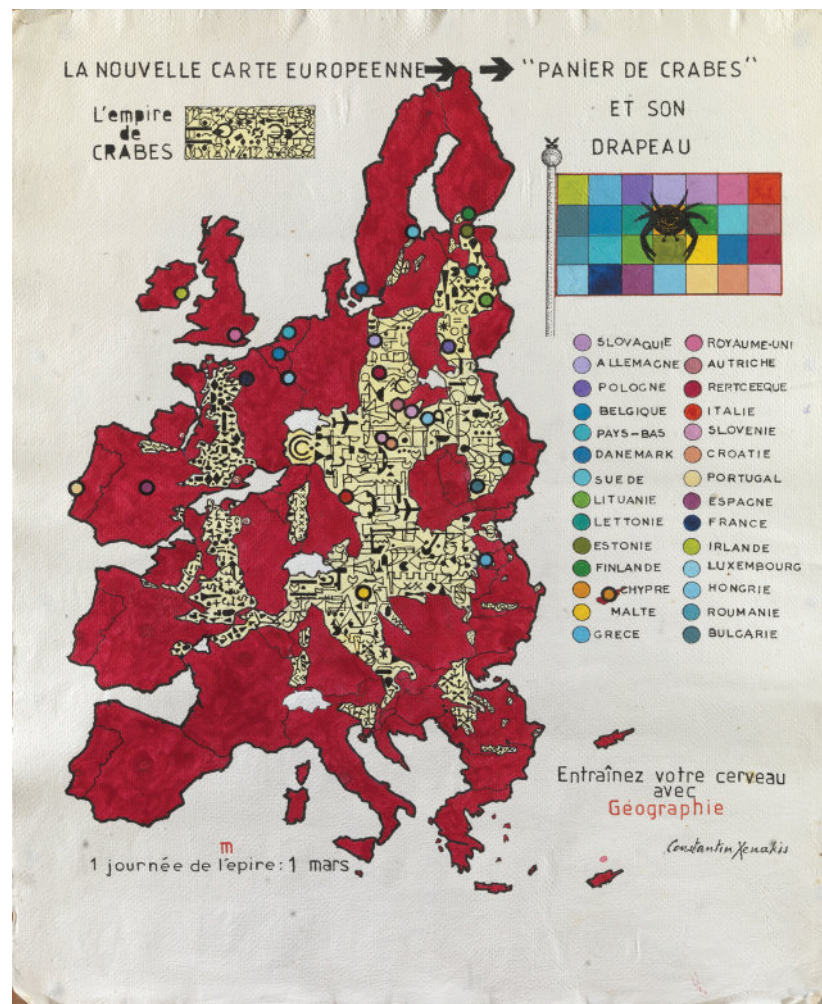

28 ΕΥΡΩ 28 EURO

2014

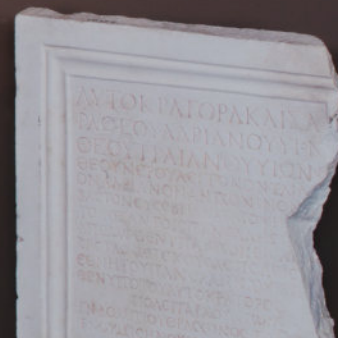
Μεικτή τεχνική - ακρυλικό σε καμβά
Mixed media - acrylic on canvas

Πολλά καβούρια σε ένα καλάθι... Καλά ξεμπερδέματα! (Ευτυχώς! Πάντα υπάρχει μία έξοδος κινδύνου...)
 So many crabs in a basket... Good riddance! (Hopefully! There is always an emergency exit...)

Η αυτοκρατορία των Καβουριών Empire of Crabs
 2014
 Ακρυλικό σε χαρτί Acrylic on paper

Ανδριάντας Αυγούστου, πορταίτο και τιμητική επιγραφή αφιερωμένα στην αυτοκρατορική λατρεία
 Statue of Augustus, portrait and honorary inscription dedicated to the imperial cult

Ο Κόσμος The World
2014
Μεικτή τεχνική - ακρυλικό σε καμβά
Mixed media - acrylic on canvas

**Εκθεσιακή ενότητα για τη λατρεία
του Μεγάλου Αλεξάνδρου
στα ρωμαϊκά χρόνια**
Exhibition unit dedicated to the
worship of Alexander the Great
during the Roman times

Ο Αλέξανδρος ένωσε τον αρχαίο κόσμο. Είτε του το χρεώνεις είτε του το αναγνωρίζεις!
Alexander united the ancient world. You can either blame him or acknowledge him!

Ηνωμένα Έθνη UN
2014
Μεικτή τεχνική - ακρυλικό σε καμβά
Mixed media - acrylic on canvas

«Μή μου τοὺς κύκλους τάραττε!» Αρχιμήδης, 3^{ος} αι. π.Χ.
“Do not disturb my circles!” Archimedes, 3rd c. B.C.

28€
2014
Ακρυλικό σε καμβά
Acrylic on canvas

**Μαρμάρινο τόξο ναΐσκου
και διάχωρα δαπέδου από το
ανακτορικό συγκρότημα του
Γαλερίου στη Θεσσαλονίκη**
Marble arch of a small temple
and floor panels from the
palatial complex of Galerius
in Thessaloniki

Πρόσφορο σε θεούς που πια εδώ δεν κατοικούν. An offering to gods who do not live here anymore.

HEKA
2001
Μεικτή τεχνική - αντικείμενο
Mixed media - object

Εκθεσιακή ενότητα για το ιερό των αιγυπτιακών θεοτήτων Σάραπη και Ίσιδας στη Θεσσαλονίκη
Exhibition unit dedicated to the sanctuary of Egyptian gods, Sarapis and Isis, in Thessaloniki

«Αἰὼν παῖς ἔστι παίζων, πεσσεύων»
“Time is a child playing a game of draughts”

Ηράκλειτος, 6^{ος} αι. π.Χ.
Heraclitus, 6th c. B.C.

Παίζοντας στην Ελλάδα
Games in Greece
2014
Ακρυλικό σε χαρτί Acrylic on paper

Αναθήματα από το Σαραπιείο της Θεσσαλονίκης
Votives from the Sarapieion of Thessaloniki

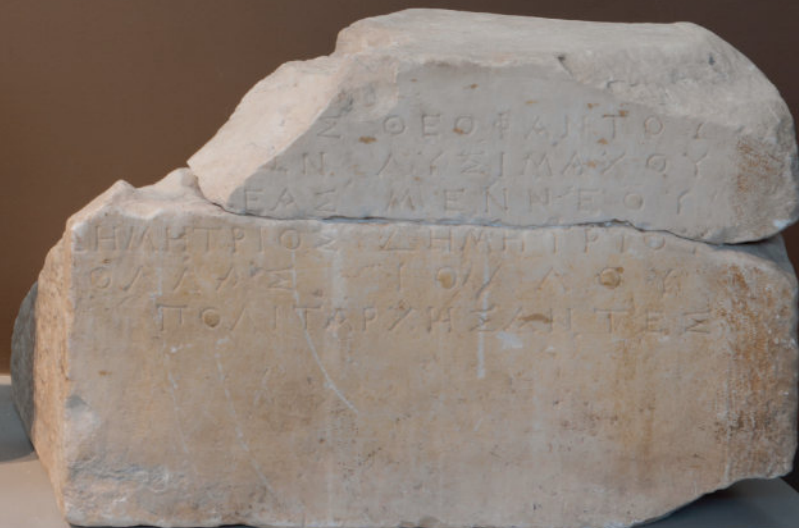
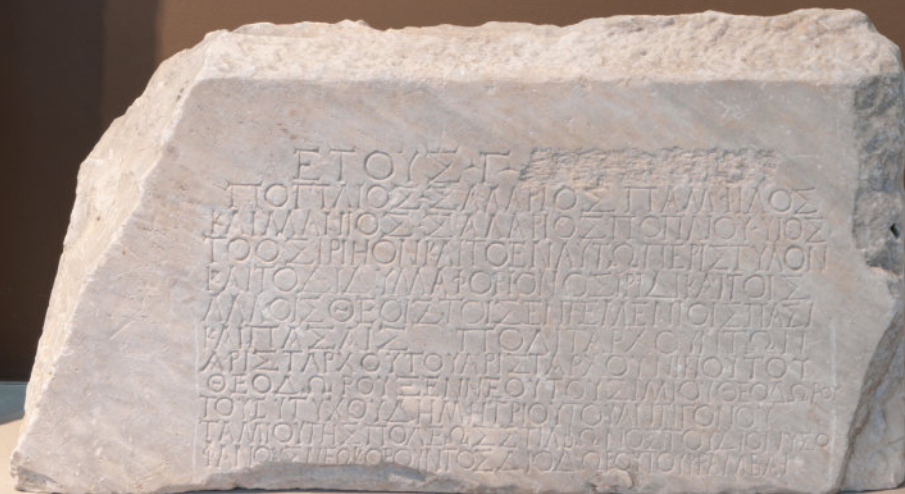

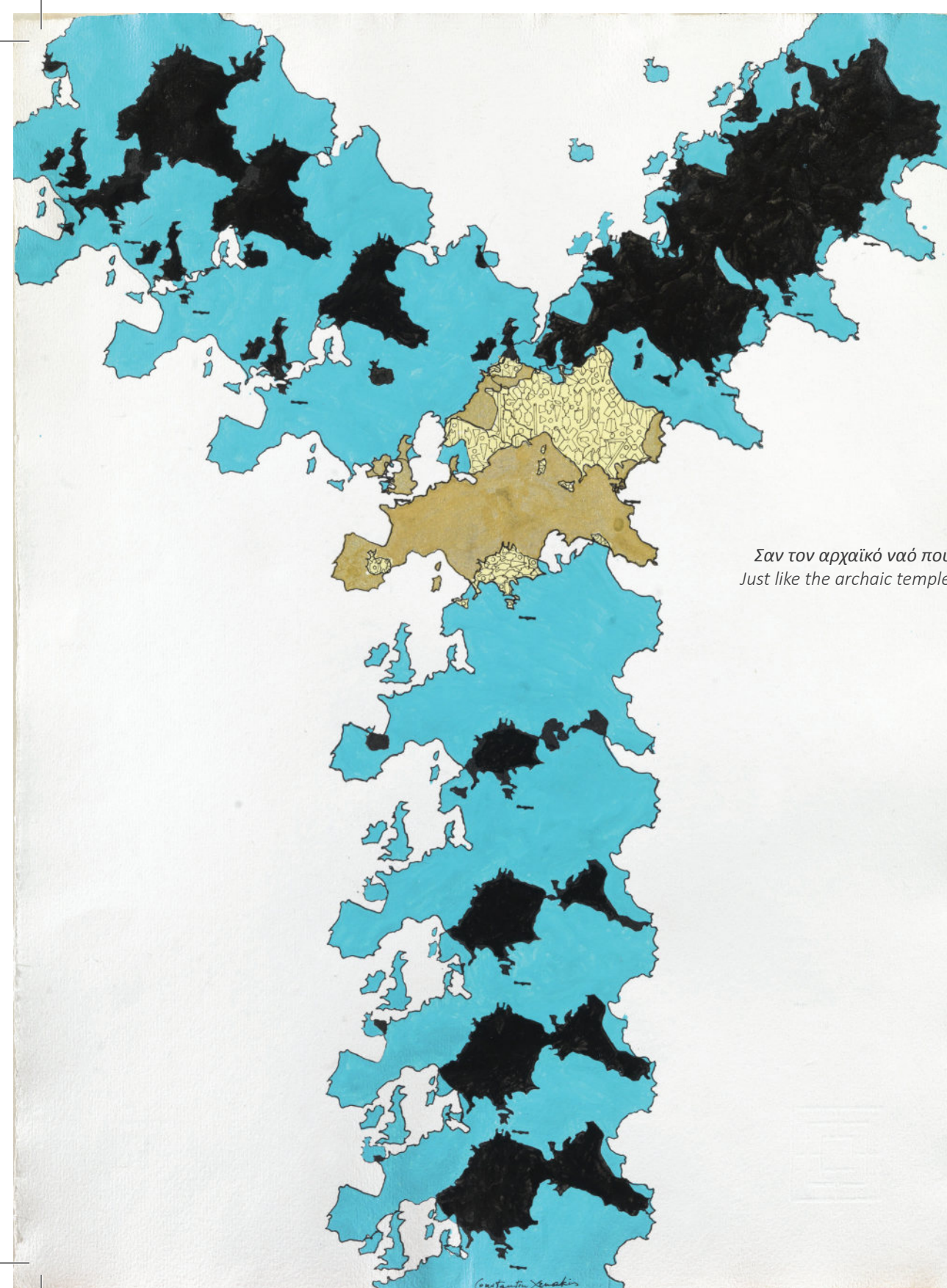
Α. Στεφανίου, 2. Στεφανίου
Επίσκοπος της Κωνσταντινουπόλεως
4ος αιώνας
18

Συνθηματικό αριστερά
στεφάνου ο οποίος
από αριστερά προς
δεξιά είναι ο Στεφάνος
και ο Στέφανος ο οποίος
επίσκοπος της
Κωνσταντινουπόλεως
4ος αιώνας
Από το 18. n.X.

Stone slabs with reliefs of ears
are another common
votive offering.
They denote that Sergius and his
listeners to the prayers of believers.
This relief was dedicated
to his by Marcus Agellius.
Early 1st c. n.X.

*Σαν τον αρχαϊκό ναό που μετέφεραν οι Ρωμαίοι στη Θεσσαλονίκη...
Just like the archaic temple the Romans relocated in Thessaloniki...*

Το «Y-grec» και η Ελλάδα
The «Y-grec» and Greece
1979
Ακρυλικό σε χαρτί Acrylic on paper

Αρχιτεκτονικά μέλη και γλυπτά
αρχαϊκού ναού
που κατά τη ρωμαϊκή εποχή
μεταφέρθηκε από άγνωστη περιοχή
της Μακεδονίας στη Θεσσαλονίκη
Architectural members and
sculptures from an Archaic temple
which was transported during the
Roman period from an unknown area
of Macedonia to Thessaloniki

Οι σφόνδυλοι φτιάχνουν τους κίονες και οι μονόλογοι τη σιωπή.
Columns are made of drums and silence of monologues.

14 Μονόλογοι 14 Monologues
1989-2006
Μεικτή τεχνική - αντικείμενο
Mixed media - object

Και μετά, τι; And then, what?

ΑΔΙΕΞΟΔΟ NO WAY OUT
1973
Εκτύπωση σε καμβά Print on canvas

Αναπαράσταση περιθωρώματος
εισόδου του αρχαϊκού ναού
Reconstruction of the door frame
of the Archaic temple

Επιτύμβιο ανάγλυφο (ΜΘ 203+1167+116+170), εικονιστική προτομή ερμαϊκής
στήλης (ΜΘ 3026) και Κωνσταντίνος Ξενάκης.
Φωτομοντάζ: Ορέστης Κουράκης
Funerary relief (MTh 203+1167+116+170), portrait bust of a herm (MTh 3026) and
Constantin Xenakis.
Photomontage: Orestis Kourakis